

›Kommunerna synas ›Pedagogiskt energiknippe ›Rörelsen samarbetar
REPORTAGE England - från nyktrast till spritdräckt

accent

EN TIDNING FRÅN JOGT-NTO NR 10/07 PRIS 20 KR SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET ÖNSKAR God Jul & Gott Nytt År

Tre författare

Tre barn till missbrukare som satte ord på sin uppväxt

SOBER RESOR

PARIS 22-28 april 2008

Möt våren i "städernas stad", världens kulturella huvudstad. Upplev de klassiska kvarteren i Montmartre med Sacré Coeur-katedralen, flanera längs Seine eller stanna upp vid ett utekafé och njut av folklivet.

Vi besöker Louvren med Mona Lisa, Eiffeltornet, Notre Dame med flera kända platser och byggnader samt gör utflykter till bland annat Versailles och Monéts trädgårdar.

I resan ingår bland annat: Flyg Stockholm/Göteborg-Paris tur och retur, inkl transfer, entréer och utflykter enligt det ordinarie programmet, logi i dubbelrum, inkl frukostpension samt några middagar och luncher, svensk reseledare och svensktalande guide.

Vill du veta mer om våra resor? Ring, skriv eller faxa till SOBER-resor, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen, så sänder vi mer information. Tel. 031-26 53 30, fax 031-340 86 34. E-post: soberresor@telia.com • Hemsida: www.soberresor.se

Musikleken

En lekfull tävling

tisdag 5 februari 2008 kl.18.00

Förbered er i studiecirkeln

Sista anmälningdag 16 januari 2008

För mer information, kontakta er NBV-avdelning eller
Ingrid Sjölin, NBV tel. 08-672 61 06 info@nbv.se

NYKTERHETSRÖRELSENS
BILDNINGVERKSAMHET

Din bil är alltid försäkrad, men hur är det med dig och din familj?

I Sverige är det lag på att varje bil som är i trafik ska vara minst trafikförsäkrad. Men, när det gäller personförsäkringar måste du själv ta ansvar för framtiden om något skulle hända.

Som medlem i IOGT-NTO-rörelsen kan du teckna försäkringar hos SalusAnsvar för dig och din familj.

Ring SalusAnsvar Kundcenter Liv & Hälsa!

De guidar dig gärna genom försäkringsdjungeln!

Telefon **0200-87 50 30**. För mer information besök www.salusansvar.se/iogtnto

IOGT-NTO

I samarbete med SalusAnsvar

Från nyktrast till spritdränkt

14 REPORTAGE England har gått ifrån att vara ett av de nyktraste länderna i Europa till ett av de mest spritdränkta. Men nu börjar problemen att tas på allvar. Accent besökte landet och pratade med pubgäster, forskare, ambulansförare, ungdomar och några av de få nykterister som finns kvar.

KULTUR

Skriver om uppväxt med missbruk

32 KULTUR En kulen novemberkväll möts Hillewi Wahl, Åsa Linderborg och Anders Nyqvist, tre författare som skrivit självbiografiska böcker om att växa upp med alkoholiserade föräldrar. Det blir ett samtal om föräldraskap, skam och relationer.

INTERVJU

Stefan Bergh

28 INTERVJU Piteå väcker pojken i IOGT-NTOs nye generalsekreterare Stefan Bergh. Här har han sina rötter, både personliga och ideella. Möt ett pedagogiskt energiknippe som vill få IOGT-NTO att växa.

I RÖRELSE

Nytt projekt ska öka distriktens samarbete

40 I RÖRELSE Skepsisen mot IOGT-NTOs utvecklingsprojekt Rup09 omvandlades snart till engagemang och samarbetsvilja när distriktet insåg att de själva skulle bestämma innehållet.

OPINION

Motstånd förvandlas till rörelseenergi

4 LEDARE När man lyckas samla engagemanget kring en gemensam uppgift, utvecklas en "rörelseenergi" som kan försätta berg.

Männen måste lämna plats för kvinnorna

6 DEBATT Det är inte brist på kompetenta kvinnor i IOGT-NTO, problemet är att männen inte vill lämna plats för dem, skriver Åsa Hagelstedt.

AKTUELLT

Politiker får ingen alkoholutbildning

7 AKTUELLT Bara hälften av landets residenskommuner har utbildning om alkohol för politiker. Det visar en enkät som IOGT-NTO gjort.

Samband mellan alkohol och cancer

9 AKTUELLT Det står allt klarare att det finns ett samband mellan alkohol och många typer av cancer. Det visar en studie av Världscancerfonden.

KULTUR

Var finns polisen när man behöver dem?

38 KRÖNIKA Det verkar som om polisen vill klara upp brott genom att avskrika dem eller att hålla sig så långt borta som möjligt från brottsplatsen, skriver Stefan Jarl.

I RÖRELSE

Forskar kring alkohol och frihandel

46 FEM MINUTER IOGT-NTO-medlemmen Mahdi Farah forskar vid Massey-universitetet i Auckland, Nya Zeeland, på hur alkoholpolitiken påverkas av frihandel.

OMSLAGSBILD
Foto: Moa Karlberg

FASTA AVDELNINGAR

LEDARE	4	ESSÄ	12	HALLÅ DÄR	37	FEM MINUTER	46
REDAKTION	5	PRESSGRANNAR	12	MISSA INTE	37	IOGT-NTO INFO	48
RESPONS	5	REPORTAGE	14	KRÖNIKA	38	NÄSTA NUMMER	51
DEBATT	6	GODA LIVET	27	KORSORD	39	BAKIFRÅNLÄSARE	51
AKTUELLT	7	INTERVJU	28	I RÖRELSE	40	POSITIVA SLUTET	52
TRE FRÅGOR	11	KULTUR	32	RÖRELSEN I MEDIA	45	GODA NYHETER	52

Den som snabbt vill ändra inriktning på verksamheten i en folkrörelse stöter nästan undantagslöst på motstånd. Men när man väl lyckas samla kraften och engagemanget i rörelsen kring en gemensam uppgift, utvecklar den en "rörelseenergi" som kan försätta berg.

Obetalbar rörelseenergi

AV EVA ÅHLSTRÖM

I nom fysiken finns en vedertagen tolkning av begreppet rörelseenergi: "den form av energi en kropp har på grund av sin rörelse". Jag brukar lägga till en egen tolkning: "den form av energi som en folkrörelse har på grund av engagemanget hos sina medlemmar". Under senhösten har vi sett ett par exempel på hur stark den energin kan bli när den kanaliseras åt samma håll.

Det första är Vit Jul-kampanjen, som långt innan den är slutförd överträffar alla förväntningar. Det finns många anledningar till att den engagerar så många både inom IOGT-NTO-rörelsen och bland allmänheten: en angelägen sak som alla kan ställa upp på, en samlad strategi för alla delar av rörelsen, en eldsjäl till projektledare som reser runt och sprider entusiasm och – inte minst – tusentals medlemmar på hundratals orter som är beredda att satsa tid, kraft och eget engagemang för att övertyga andra om att alla barn har rätt till en vit jul, och som också är beredda att offra en del av sin egen bekvämlighet för att planera och genomföra aktiviteter under jullovet för barn som far illa när skolan, fritidsgården och andra delar av samhället har stängt.

Vi kan vara övertygade om att det inte finns någon kommersiell PR-kampanj, hur många miljoner den än får kosta, som kan frigöra lika mycket engagemang som när ideella krafter samlas kring en angelägen gemensam uppgift. Än mindre skulle den kunna inspirera till så många olika, lokalt anpassade sätt att lösa uppgiften.

Det andra exemplet är inledningen på IOGT-NTOs regionala utvecklingsprojekt RUP-09. Syftet är fastställt av förbundssty-

relsen: "att öka den lokala och regionala närvaron". Men hur det ska ske, och hur samarbetet ska utvecklas över distriktsgränserna bestäms i samråd med distriktet. I november genomfördes nio regionala seminarier, med deltagare från två eller tre distrikt på varje ställe, och där föddes den ena idén efter den andra till konkret, genomförbart samarbete som kan utveckla verksamheten.

På flera håll fanns till en början en viss skepsis mot vad förbundet nu hade hittat på, och det fanns de som var övertygade om att förbundsledningen redan hade en

»Ledare i en folkrörelse kan inte som ledarna i ett privat företag styra en verksamhet med order och diktat.«

plan för att slå ihop distriktet till större regioner. Men när seminarieledarna väl lyckats skingra misstankarna om en dold agenda, räckte tiden och blädderblocken knappt till för alla förslag om hur det lokala och regionala arbetet kan utvecklas i olika delar av landet.

Efteråt var deltagarna genomgående positiva till träffarna – och till att fortsätta diskussionerna vid ett par tillfällen nästa år. Mest uppskattad var möjligheten att lite mer på djupet få utbyta erfarenheter om lokala problem och möjligheter. Flera återkom också till hur viktigt det är att genomförandet av mål och verksamhetsinriktning

som fastställs vid kongresserna anpassas efter lokala förhållanden.

Till nästa träff – i april-maj – inbjuds 15 personer från varje distrikt. Då har de som redan träffats en gång möjlighet att också ta med sig några av alla de nya medlemmarna – med andra erfarenheter, andra förväntningar, nya idéer om vad som behöver göras och ny energi.

Ledare i en folkrörelse kan inte som ledarna i ett privat företag styra en verksamhet med order och diktat. De måste ha medlemmarna med sig, annars händer ingenting. I en rörelse som bygger på ideell kraft och ideellt engagemang finns en inbyggd troghet. Men där finns också, när den kraften och det engagemanget drar åt samma håll, en formidabel rörelseenergi. Och den kan inte köpas för pengar. ■

FÖR ÖVRIGT ANSER ACCENT ATT...

Jämställdhet ibland önskad

JÄMSTÄLLDHET Det blir vanligare att unga kvinnor dricker sig berusade, visar färsk siffror ur Folkhälsoenkäten från Statens folkhälsoinstitut. Skillnaden minskar mellan män och kvinnors berusningsdrickande. Ett mindre lyckat resultat av strävan efter jämställdhet.

Nyktrare syn feltolkas

MONOPOLET Nya Wermlandstidningen pläderar i en ledare för "en nyktrare syn på alkoholen". Det betyder i NWTs tolkning att avskaffa Systembolaget och låta svenskarna köpa alkohol i matvarubutiker "utan pekpinnar från storebror staten". Blir de nyktrare då?

Säkrast att åka fast

ALKOLÅS Vägverket kräver att inte bara rattfylleridömda ska få alkohol på bilen. De som har alkoholproblem men inte åkt fast (ännu) ska också kunna ingå i ett program. Reglerna är vansinniga, tycker Vägverkets handläggare – och Accent. Vad säger infrastrukturminister Åsa Torstensson?

"Björling talar med dubbel tunga"

Per-Åke Andersson, projektledare för alkohol som utvecklingshinder på NBV och en av Sveriges främsta experter på alkohol och handelsfrågor, invänder mot handelsminister Ewa Björlings svar i Accent 9/07 och menar att ministern "slår blå dunster i ögonen på folk".

RESPONS

FRIHANDEL Utvecklingsländerna kan med förtroende lägga sin folkhälsa i händerna på industriländerna och deras (även svensk) alkoholindustri. Så får handelsminister Ewa Björling det att låta i förra numret av Accent. GATS-förhandlingarna är ofarliga signalerar hon.

För svensk del sitter vi täm- ligen skyddade. Men Sverige har i WTO förbundit sig att undanröja alla hinder för alko- holförsäljning förutom detal- jistmonopolet gällande starköl, vin och sprit (samt regler som åldersgränser och tillstånd). Den nuvarande begränsning- en för alkoholreklam skulle alltså kunna utmanas av något lands regering. WTOs tviste- panel skulle sannolikt tvinga Sverige att liberalisera alko- holreklamreglerna. Monopolet kan däremot bestå.

Ewa Björling använder ordet "harmonisera". Harmoni är något behagligt, något trev- ligt. Men självklart handlar GATS-förhandlingarna om att

avreglera nationella markna- der mest möjligt för den som söker nya marknader. När sedan ett land väl åtagit sig att undanröja regleringar finns ingen återvändo.

Handelsministern säger också att möjligheterna att lagstifta inte påverkas av GATS. Det är att slå blå dunster i ögonen på folk. Förhandlingarna i GATS och hela WTO är ett givande och tagande. GATS handlar om affärer, inte välgörenhet. I alla förhandlingar avgör styrke- positionen. Resursmässigt är industriländerna långt star- kare än de flesta utvecklings- länder. Generellt kan sägas att många utvecklingsländer idag saknar kunskap om alko- holens effekter på folkhälsan. Om EUs alkohollobby vill in på en marknad ser EUs GATS- förhandlare till att ett utveck- lingslands marknad läggs i potten om det landet ska få tillgång till EU som marknad för dess produkter.

Utvecklingsländer kan dess- värre inte hoppas på Sveriges stöd i fråga om alkoholen. Sveriges agerande senast i Genève 5-10 november vid möte i Intergovernmental Working Group for Public Health är avslöjande och bekymrar djupt. Den svenska regering- ens representanter fick beteck- ningen "hardliners" efter mötet. Folkhälsa i utvecklings-

länder är uppenbarligen helt ointressant för vår nuvarande regering, ursäktat, handelsde- partement. Någon samstäm- mighet mellan biståndspoli- tikens och handelspolitikens mål finns helt enkelt inte.

Birgitta Ericsson (s) ställde nyligen en fråga till Ewa Björ- ling om frihandel med alkohol och tobak. I svaret onsdag 28 november säger Ewa Björling att Sverige inte aktivt stöder krav från andra EU-länder om tillträde till utvecklingslän- ders distributionskanaler för alkoholdrycker.

Nej, länder med starka alkoholintressen klarar sig gott utan Sveriges aktiva stöd, men att tåga är också att ta ställning – emot utvecklings- länders folkhälsointressen. Särskilt som Ewa Björling i svaret säger: " Sverige har emellertid inte motsatt sig att andra medlemsstater söker främja sina egna exportintres- sen genom att i GATS-förhand- lingarna framföra önskemål om åtaganden inom distribu- tionssektorn."

Ewa Björling talar med dubbel tunga. Hon och hen- nes departement har allt kvar att bevisa att man uppriktigt stöder utvecklingsländerna i fattigdomsbekämpningen. Handeln med alkohol måste ut ur GATS-förhandlingarna!

**PER-ÅKE ANDERSSON
PROJEKTLEDARE FÖR ALKOHOL SOM
UTVECKLINGSHINDER, NBV**

REDAKTIONEN

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund och JUNIS, IOGT-NTOs Juniorförbund.

Pressläggning detta nummer:
11 december

REDAKTION

Eva Åhlström
Chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-672 60 51
eva.ahlstrom@iogt.se

Patrik Sandström
Redaktionssekreterare,
form och layout
08-672 60 50
patrik.sandstrom@iogt.se

Maria Zaitzewsky
Featureredaktör, reporter
08-672 60 56
maria.zaitzewsky@iogt.se

Pierre Andersson
Nyhetsreporter
08-672 60 54
pierre.andersson@iogt.se

Eduardo Mutis
Bildredaktör
08-672 60 53
eduardo.mutis@iogt.se

Medverkande detta nummer:
Åsa Hagelstedt, Lars-Åke Lundberg, Keith Hammet, Krister Berg, Stefan Jarl, Moa Karlberg, Anna Ågrahn, Rurik Zaitzewsky och Anders Perstrand.

ADRESS

Accent, Box 12825
112 97 STOCKHOLM,
tel: 08-672 60 50, fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se

IOGT-NTO-förbundet
tel: 08-672 60 00
Besöksadress:
Gammelgårdsv. 38
Stora Essingen, Stockholm

ADRESSÄNDRING

tel: 08-672 60 38/39
fax: 08-672 60 01

ANNONS

Info Reklambyrå. Janne Moréus
tel: 0221-213 40, mobil: 070-346 34 62
e-post: janne@info reklam.nu
Adress: Glasgatan 21, 731 30 Köping

TRYCK

VTT Grafiska, Vimmerby

OBESTÄLT MATERIAL

Tidning svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

LAGRING

Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publice- ring. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

TS-KONTROLLERAD UPPLAGA
ISSN-nr: 0345-0406

MEDLEM I SVERIGES TIDSKRIFTER

God Jul &
Gott Nytt År

önskar Accentredaktionen
alla läsare och annonsörer

Det räcker inte med en stolt historia. Idag är IOGT-NTO ingen förebild i fråga om jämställdhet, skriver Åsa Hagelstedt, tidigare kommunikationsansvarig på förbundskansliet. Det råder ingen brist på kompetenta kvinnor, problemet är att männen inte vill lämna plats för dem.

Männen måste ge plats

AV ÅSA HAGELSTEDT, TIDIGARE KOMMUNIKATIONSANSVARIG PÅ IOGT-NTO:s KANSLI

IOGT-NTO är en gammal folkrörelse som var med och byggde upp den svenska demokratin. Som medlemmar kan vi vara stolta över historien. Men idag har övriga samhället sprungit ifrån oss med hästlängder och IOGT-NTO är långt ifrån att vara en förebild för övriga organisationer.

Under de över 125 år som organisationen funnits har den aldrig haft en kvinna som ordförande. Män har efterträtt män. Idag, 2007, har majoriteten av de svenska riksdagspartierna haft en kvinnlig partiledare och organisationer som svenska Amnesty och Rädde Barnen har valt kvinnor som ordförande. Även övriga förbund inom IOGT-NTO-rörelsen, UNF, Junis och NSF, har eller har haft kvinnliga förbundsordföranden.

Men vad är då orsaken till att IOGT-NTO inte lyckats välja en kvinna som ordförande? Är det för att det inte funnits eller finns tillräckligt kompetenta kvinnor? Nej, självklart inte. Däremot har vi uppenbarligen inte tillräckligt kompetenta män som är beredda att lämna plats för kvinnor.

Inför kongressen i somras fanns åtminstone en kvinna som var beredd att kliva in och bli ordförande. Säkert fanns det flera, men jag vet att vice ordföranden Anna Carlstedt stod till förfogande. Här hade alltså Sven-Olov Carlsson världens chans att se till att IOGT-NTO nu lämnade 125 år av manliga ordföranden bakom sig. Efter att han själv suttit i tio år skulle det ju knappast ses som ett misslyckande att avgå. Och särskilt inte om han gjort det

Välj fler kvinnor på ledande poster inom IOGT-NTO uppmärksammar Åsa Hagelstedt. På bilden förbundsordföranden Sven-Olov Carlsson tillsammans med avgående förbundsdirektören Torsten Friberg och tillträdande generalsekretären Stefan Bergh, vid årets kongress i Uppsala.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

»Däremot har vi uppenbarligen inte tillräckligt kompetenta män som är beredda att lämna plats för kvinnor.«

med motiveringen att det nu är hög tid för en kvinnlig förbundsordförande. Men här fick vi ytterligare ett tydligt exempel på att män ogärna lämnar ifrån sig makt till kvinnor.

På kansliet har man också långt kvar. När en ny generalsekretare anställdes i

våras hade man ju kunnat tycka att det var dags för en kvinna även på den posten. Men i stället valdes en ny man, och även på denna position fortsätter den manliga traditionen. Och i IOGT-NTOs ledningsgrupp är det nu återigen en majoritet av män sedan bland annat jag själv ersatts av en man.

Att IOGT-NTO i somras valde den första kvinnan som kassör är väldigt bra, och här visade valberedningen mod i sitt förslag. Här har dock distrikten långt kvar – fortfarande väljs fler män till kassörer och fler kvinnor till sekreterare. Men det är väl ingen som tror att kvinnor generellt inte kan ta ansvar för ekonomifrågor och att män inte kan skriva?

En organisation som inte bara vill vara historiskt viktigt utan även ha en stark påverkan på dagens samhälle måste vara bättre än så här. Jämställdhet är ingen modefluga som kan viftas bort, det handlar om ett systematiskt förtryck av halva mänskligheten. Och det är inte värdigt en organisation som kallar sig demokratisk.

När beredningsutskottet inför kongressens beslut om handlingsplan för jämställdhet föreslog att mentorprogram för kvinnor skulle kompletteras med det samma för män visar det bara att man inte alls förstått problemet. IOGT-NTO behöver inga insatser för att peppa män att ta mer plats.

Däremot borde man lägga energi på det verkliga problemet: att få män att stiga åt sidan till förmån för kvinnor! ■

Alkohol i centrum av Drouggeaffären

MÅNADENS SNACKIS Unni Drougge blir misshandlad och sexuellt utnyttjad av sin man och skriver en bok om det. Mannen, Niclas Salomonsson, känner sig utsatt för lögn och förtal, får Jan Guillou på sin sida och skandaldebatten är i full gång på landets kultursidor.

Alkoholen finns, som vanligt, med som en inte helt oviktig faktor. Niclas Salomonsson "våra vanliga fyllebråk" och om att paret "drack i princip varje dag, bör-

jade efter lunch och fortsatte sedan resten av dagen".

Ibland faller även kulturdebattens strålkastarljus på spriten, även om fortsättningen av debatten kom att handla om vad som är sant eller osant och hurvida en författare måste hålla sig till sanningen eller inte i sina böcker.

Det går snabbt att lämna verklig heten. Den är inte lika spännande.

/RED

I förra numret hade Accent en lång intervju med Uni Drougge om hennes liv med sin före detta sambo.

Alkoholpolitiken skiljer sig stort mellan kommunerna

Bara hälften landets residenskommuner har utbildning om alkohol för politiker. Det visar en enkät som IOGT-NTO gjort.

■ **KOMMUNENKÄT** I 20 av landets residenskommuner finns ett alkohol- och drogpolitiskt program, men bara elva stycken har utbildning i alkoholpolitik för politikerna. Programmen börjar också att bli rätt dammiga tycker Johnny Johansson handläggare för IOGT-NTOs kommunprojekt.

– För att de ska vara aktuella bör de ha reviderats på 2000-talet. Alkoholkonsumtionen har ju ökat mycket på senare år, och samtidigt har kunskapsnivån om prevention ökat, säger han.

Han har gjort en enkät med 11 frågor om alkoholpolitik till alla "länshuvudstäderna" utom Stockholm, där man ska göra en separat undersökning. Huvudintrycket är att inställningen till alkoholpolitiska krav och restriktioner skiljer sig mycket åt från kommun till kommun.

Det som är gemensamt är att alla kommunerna har en alkoholpolicy för sina anställda och erbjuder krögare och restauranganställda utbildning i ansvarsfull alkoholservice. Alla svarar också att de erbjuder barn till missbrukare gruppverksamhet, men i flera kommuner är det få eller inga barn som deltagit i någon sådan verksamhet.

När det gäller krav på att föreningar som får bidrag från kommunen ska ha en alkohol- och drogpolicy är det bara sex stycken som har det. Ännu färre, fyra kommuner, har krav på alkohol i kommunens bilar. Något fler, sju stycken ställer däremot krav på alkohol i bilar som utför transporter åt kommunen.

ÖSTERSUND ÄR DEN KOMMUN som svarat ja på flest frågor, alla utom kravet på alkohol- och drogpolicy i föreningarna.

– Kommunen driver tillsammans med Kommunförbundet, landstinget och polisen ett länsövergripande projekt, Mobilisering mot alkohol och andra droger, förklarar Stefan Konradsson, socialnämndens ordförande (v) i Östersund.

– Så det är klart att det här är ett område som engagerar oss. Det är en stor folkhälsofråga.

Östersund var bäst och Halmstad sämst i IOGT-NTOs kommunenkät om alkoholpolitik

FOTO: ÖSTERSUND TURISTBYRÅ/HALMSTADS KOMMUN

I projektet samverkar flera delar av kommunen: socialnämnden arbetar med att begränsa tillgängligheten, barn- och utbildningsnämnden med föräldrautbildning och kommunledningen med att få igång brottsförebyggande råd ute i kommundelarna.

– Vi känner att det måste vara en helhet – från alkohol i kommunens bilar till föräldravandringar, säger Stefan Konradsson.

HALMSTAD ÄR DEN KOMMUN som svarat nej på flest frågor. Där finns varken utbildning av politiker eller krav på alkohol, och både kommunens alkoholpolitiska program och alkoholpolicy för de anställda är från början av 1990-talet.

– Vi har inte reviderat programmet, men det ska vi göra, säger Mikaela Walterson, socialnämndens ordförande (m).

Hon är ändå nöjd med kommunens alkoholpolitik. Alkoholpolicy för de anställda

fungerar bra och behöver inte revideras. Alkohol i kommunens bilar är ingen prioriterad fråga.

– Men vi kan jobba mer förebyggande, tillägger hon. Och vi ska informera företagen i kommunen mer om möjligheterna till behandling genom Althea.

HELA RESULTATET AV ENKÄTEN kommer att läggas ut på IOGT-NTOs hemsida. Kommunprojektet fortsätter sedan på ett par olika spår.

– Dels ska vi fortsätta diskussionen med residenskommunerna, dels hoppas vi att IOGT-NTO-distrikt och föreningar ska göra liknande enkäter till alla kommuner i respektive län, förklarar Johnny Johansson.

– Till sin hjälp har de en alldeles ny folder. Där finns en bra checklista för att ta tempen på alkoholpolitiken i en kommun.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

IOGT-NTO VILL STÄRKA DET LOKALA ARBETET I KOMMUNERNA

KOMMUNPROJEKTET IOGT-NTOs kommunprojekt syftar till att undersöka och påverka kommunernas alkoholpolitik. Inom ramen för projektet genomförs politikerkonferenser, undersökningar och utbildningar. Förbundet producerar också metodmaterial som kan användas av distrikt och föreningar.

Största mötesplatsen för det förebyggande arbetet

Förebygg.nu är norra Europas största och viktigaste konferenser för alkohol- och narkotikaförebyggande arbete.

■ **GÖTEBORG** I mitten av november arrangerades Förebygg.nu för fjärde gången, nu med över 600 deltagare och med över 60 olika seminarier att välja på.

Förebygg.nu har blivit en viktig mötesplats för förebyggare. Här fångas idéer upp, förädlas och återanvänds.

– Vi försöker skapa ett program som tilltalar många olika grupper, ett av de viktigaste syftena med konferensen är just att skapa en mötesplats, säger Sören Eriksson, ordförande i arbetsgruppen för Förebygg.nu 2007. Det är också viktigt att människor som arbetar i den praktiska verksamheten kommer hit, inte bara chefer på mellan nivå och uppåt som det ofta är.

Sören Eriksson arbetar till vardags på Länsnykterhetsförbundet i Västra Götaland. Han var en dem som tog initiativet till den första konferensen 2001.

– Jag satt på en konferens i Stockholm och insåg att vi borde göra sådana här saker i Göteborg. Nu har vi en arbetsgrupp med bland andra länsnykterhetsförbundet, CAN, länsstyrelsen, Alkoholkommitén och Göteborg Stad som arrangerar.

Både i programmet och på plats på själva konferensen, som äger rum på Folkets Hus på Järntorget i Göteborg, märker man att Förebygg.nu har en viss folkrörelseprägel.

– Vi har väl inte de snyggaste lokalerna kanske, säger Sören Eriksson och skrattar. Men det betyder också att vi fångar upp saker om inte finns i myndighetsvärlden. Och för deltagarna tror jag att det blir ganska gemytligt – ingen gnäller för att vi inte är i ett tjusigt konferenscenter och alla hjälps åt.

IN AV DELTAGARNA PÅ Förebygg.nu är Ragnhild Eikemo, barnmorska från ungdomsmotagningen i Munkedal.

– Det här är en jättebra möjlighet att verkligen plocka russin ur kakan och gå på riktigt intressanta seminarier. Men det bästa är nästan att träffa andra som arbetar med liknande saker men som man aldrig skulle komma i kontakt med annars.

Anders Karlsson från IOGT-NTOs förebyggande verksamhet berättar om sitt arbete.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

»Det här är en jättebra möjlighet att verkligen plocka russin ur kakan.«

RAGNHILD EIKEMO, BARNMORSKA FRÅN MUNKEDAL

IOGT-NTO har funnits på plats på Förebygg.nu sedan starten. I år fanns man i en monter i entréhallen för att informera om det förebyggande arbete och de metoder IOGT-NTO använder sig av. Dessutom arrangerade man seminarier kring metoderna "Föräldrar Tillsammans", "Ledare Tillsammans" och kring ett projekt om riskbruk av alkohol i arbetslivet.

– Det var tre välbesökta seminarier med närmare 150 deltagare totalt, säger Anders

Karlsson som arbetar med förebyggande arbete på IOGT-NTO:s förbundskansli. Vi är här både för att lära oss av andra och för att visa upp våra egna metoder, jag tycker att det har varit tre väldigt bra dagar.

Också Anders Karlsson återkommer att Förebygg.nu är en spännande mötesplats.

– Här finns folk från både små och stora projekt och man får se en hel del spännande samarbeten. Och man träffar så många människor från olika verksamheter, det är verkligen stor spridning på deltagarna.

För den som är sugen på att själv vara med på denna förebyggandets återvinningsstation arrangeras nästa konferens 10-12 november 2009.

PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

KONFERENS OM FÖREBYGGANDE ARBETE

FÖREBYGG.NU Förebygg.nu arrangerades i Göteborg 13-15 november. I programmet fanns seminarier om allt från unga i riskzon och aktuell forskning till presentationer av både små och stora förebyggande projekt. Bland de mer välkända deltagarna fanns bland andra Anitra Steen, Gabriel Romanus, Lo Kauppi och Jesper Odelberg.

Alkohol kan orsaka till exempel bröstcancer visar ny stor studie från Världscancerfonden.

FOTO: PHOTOS.COM

Klart samband mellan cancer och alkohol

Det står allt klarare att det finns ett samband mellan alkohol och många typer av cancer. Detta visar en stor studie från Världscancerfonden.

■ **FORSKNING** Det gick inte att undvika rubrikerna den där dagen i början av november: "Rött kött ökar risken för cancer". Budskapet kom från en stor undersökning genomförd av Världscancerfonden och kablades ut i svenska och internationella medier. I fokus för hela rapporteringen stod just det röda och det processade köttet, här fanns nyheten. Och nog är det väl bra att folk får veta vad man kan göra för att förebygga cancer?

Problemet är bara att Världscancerfondens råd handlar om mycket mer än så. För att förebygga cancer ska man gärna undvika övervikt, vara fysiskt aktiv, äta mycket grönsaker och inte minst: undvika alkohol. Och just när det gäller alkohol går forskarna så långt som att säga att den som vill förebygga cancer helst inte ska dricka alls.

RAPPORTEN, SOM ÖVERSATT TILL svenska heter ungefär "Mat, näring, fysisk aktivitet och förebyggande av cancer: ett globalt perspektiv", är den mest omfattande studie som någonsin gjorts på området. Hundratalens forskningsstudier har gått igenom och en panel bestående av ett antal av de ledade cancerforskarna i världen har enats

om ett antal slutsatser och rekommendationer.

Att det funnits ett samband mellan alkohol och mun- och strupcancer har varit känt ganska länge. Att alkohol också orsakar exempelvis bröst- och tjocktarmscancer är dock en relativt ny kunskap.

– Studierna visar ett direkt orsakssamband mellan alkohol och en rad cancerformer, säger Michael Marmot, professor på University College i London och en av forskarna bakom studien. Och här finns ingen tröskel – sambanden verkar vara ganska linjära.

Detta betyder att alkohol ökar risken för cancer redan i och med första dricken. Ju mer man dricker desto större blir riskerna.

I SINA REKOMMENDATIONER SÄGER forskarna att bevisen i studien motiverar en rekommendation att inte dricka alkohol alls, men man väljer ändå att sätta den rekommenderade dagliga gränsen vid 24 gram alkohol för män och 12 gram för kvinnor. (En burk starköl innehåller 20 gram alkohol, en flaska lättöl innehåller 7 gram).

– Anledningen är att andra studier visar att en liten konsumtion av alkohol sannolikt minskar risken för hjärt- och kärlsjukdomar. Om man dricker bör man i alla fall inte dricka mer än så, säger Michael Marmot.

PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

Interhethandeln med alkohol lägre än någonsin

■ **HANDEL** Svenskarna har aldrig handlat så lite alkohol via Internet sedan mätningarna började. Andelen svenskar som beställer alkohol den vägen är nu nere i 0,3 procent.

I början av juni föll domen i EG-domstolen som gjorde det tillåtet att importera alkohol via Internet till Sverige. Många befärade att importen skulle öka kraftigt medan andra bedömde inte trodde att effekten skulle bli så stor eftersom svensk alkoholskatt fortfarande måste betalas.

SORAD, CENTRUM FÖR socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet, mäter regelbundet den svenska alkoholkonsumtionen, både med hjälp av officiella försäljningssiffror och med intervjuundersökningar.

– Vi har än så länge bara siffror som visar utvecklingen fram till och med september i år, säger Mats Ramstedt, alkoholforskare på Sorad. Vi kan se att det finns en tendens till nedgång av Internetimporten efter domen.

Endast 0,3 procent av svenskarna handlar alkohol via internet. Det är den lägsta siffran någonsin och orsaken är de nya skattereglerna.

UNDER 2006 SVARADE mellan 0,6 och 0,8 procent av svenskarna att de hade beställt alkohol på Internet någon gång det senaste året. Det andra kvartalet 2007 var motsvarande siffra 0,5 procent. Det tredje kvartalet i år, det vill säga månaderna efter domen, har andelen sjunkit till 0,3 procent.

– Det är den lägsta siffra vi har sett sedan vi började mäta detta, säger Mats Ramstedt.

PIERRE ANDERSSON

»**V
en
av
eft**

Paris Hilton vill rädda supande elefanter

INDIEN Ett antal byar i nordöstra Indien har problem med vilda elefanter som bryter sig in i förråd och dricker sig berusade på risbrännvin. Rapporter förekommer om redlösa elefanter som går bärsärkagång i byarna, något som fört med sig att ett antal elefanter dödsdats när byborna försökt försvara sig.

– Ännu fler skulle ha dött om inte byborna jagat i väg

dem. Det är så sorgligt, sa Paris Hilton vid en presskonferens i Tokyo, enligt AP.

På Entertainment News webbplats skriver hon att "Elefanter blir fulla hela tiden. Det börjar bli riktigt farligt. Vi måste hålla dem borta från alkohol". Djurrättsaktivister världen över sägs nu hylla världskändisens nyfunna engagemang. / PA

Nolltolerans mot ungdomsfylla

ALKOHOLI Malmö har polisen infört nolltolerans mot ungdomar som har alkohol med sig ute på stan. Insatserna har fört med sig att antalet inrapporterade brott mot alkohollagen har fyrdubblats.

Nolltoleransen innebär att ungdomar under 18 år som påträffas berusade eller som bär alkohol med sig rutinmässigt rapporteras. Föräldrarna kontaktas och man försöker i möjligaste mån ta reda på vem det är som har langat.

– Jag tror att Malmös ungdomar börjar förstå att nolltolerans inte bara är ett ord, säger polisinspektör Håkan Gustafsson till Sydsvenskan. Jag hoppas att detta på sikt minskar drickandet vilket gör att misshandelsbrott och skadegörelse också minskar.

Vanligt med knark bland gymbesökare

NARKOTIKA Nästan 10 procent av männen som tränar på gym i Stockholms län har under det senaste året använt narkotika. Detta enligt en undersökning som Beroendecentrum Stockholm har gjort på uppdrag av Mobilisering mot narkotika. Andelen som använder narkotika är därmed dubbelt så hög bland de som går på gym som hos befolkningen i sin helhet.

Undersökningen visar också att fyra procent av männen någon gång använt anabola steroider.

– Resultaten är chockerande och visar på behovet av förebyggande insatser gymmen, säger Björn Fries, nationell narkotikapolitisk samordnare. Det är mycket angeläget att få svar på frågan varför gymbesö-

SNUS GER HJÄRTPROBLEM

SNUS Snusare löper ökad risk att dö i hjärtinfarkt och stroke. Det visar en ny doktorsavhandling från Karolinska Institutet. Avhandlingen visar att snus ökar risken för högt blodtryck, vilket är en känd riskfaktor för hjärt- och kärlsjukdomar.

Användningen av snus har ökat markant de senaste decennierna. Snuset står idag för hälften av all tobakskonsumtion i Sverige och bland vuxna män är över 20 procent dagligsnusare.

En av studierna i avhandlingen visar att snusare har omkring 30 procent ökad risk att dö i hjärtinfarkt jämfört med dem som aldrig snusat. Hos dem som snusar mycket, mer än 50 gram om dagen, är riskökningen ännu större.

Studierna visar ingen ökad risk att drabbas av stroke bland snusare. Däremot är det större risk att sjukdomen får dödlig utgång för den som snusar.

PIERRE ANDERSSON

kare använder mer narkotika än andra.

Den vanligaste narkotikan bland gymbesökarna är hasch och marijuana följt av amfetamin och kokain. Undersökningen bygger på enkät svar från 675 personer från 15 gym.

Mest sprit och knark i countrymusiken

MUSIK Country är mer skadligt än rock. I alla fall om man ska titta på vilka som sjunger

mest om alkohol och andra droger. Det visar en amerikansk undersökning som har gått igenom topplistolåtar från 2005. I 37 procent av alla countrylåtar sjöng de om alkohol och andra droger medan bara 14 procent av rocklåtarna sjöng om droger. Även om country-gänget verkar bestå av en alkoholromantisk skara så finns de än värre drogälskare. I rapmusiken samma år fanns det drogreferenser i 77 procent av de undersökta låtarna.

Narkotika tar årligen 80 000 ryssars liv

NARKOTIKA Omkring 80 000 ryssar dör varje år av narkotika, varav 10 000 i överdos. För lite resurser satsas på behandling av missbrukare, kritiserar människorättsgruppen Human Right Watch.

Organisationen anser att ordentligt stöd och behandling för de som vill sluta missbruka skulle rädda många liv, rapporterar AFP.

Efter Sovjets sammanbrott 1990 så ökade drogmissbruk och smuggling. Relaterade hälsoproblem som hiv-smitta har kraftigt ökat. Samtidigt glesnade sociala skyddsnäten och arbetslöshet och klasskillnader växte.

President Putin ha uppmanat till förstärkt narkotikabekämpning. Nyligen gav han order om att en inrätta ett nytt organ, den statliga narkotikabekämpningskommittén. Det ska ha en samordningsfunktion för både federala myndigheter och regionala och lokala administrativa enheter som motverkar spridning av narkotiska och psykotropa substanser, enligt hemsidan Narkotiki.ru.

DRUGNEWS

Norrmännen slår rekord i alkohol

ALKOHOL Norrmännen är på väg att slå rekord i alkoholkonsumtion. Alla grupper dricker mer, särskilt medelålders kvinnor. Detta trots att man har bland världens högsta alkoholskatter.

Uppgången i alkoholkonsumtion har pågått i Norge sedan början av 1990-talet. Och enligt Statistisk sentralbyrå fortsätter ökningen. För-

» Utan vuxna som gör pengar på hembränning, smuggling och langning, och utan föräldrar som förser ungarna med alkohol, i någon slags missriktad kompisattityd till sina barn, så skulle minderåriga inte få tag på någon alkohol. Det är de vuxna som möjliggör de ungas supande.«

ANDERS EKLUND, ledarskribent i Ljusnan.

sta nio månaderna i år ökade försäljningen av brännvin med 3,4 procent, vin med 4,4 procent och alkohol med 9,8 procent, jämfört med samma period ifjol. Ölförsäljningen var dock konstant, rapporterar TT och NTB.

Bedömare förklarar ökningen med att ekonomin går bra och normmännen har råd att köpa mer alkohol än tidigare. Men dryckesvanorna har även blivit allt mer som på kontinenten. Man dricker mer efter jobbet om vardagarna, men behåller även det gamla nordiska helgfylleriet.

De ändrade dryckesvanorna märks särskilt bland kvinnor mellan 40 och 60 år som dricker mer. Särskilt lådviner anges som en förklaring.

– Vi ha fått en vinkran hemma i lägenheten. Tröskeln för att ta ett glas då och då blir lägre, säger Öyvind Horverak vid Statens institut för rusmiddelforskning.

En diskussion liknande den i Sverige pågår samtidigt om skatternas betydelse för att kunna bromsa alkoholkonsumtionen. Norges höga alkoholskatter leder till att gränshandeln är stor med sitt östliga broderland. Mellan september och oktober ökade de 4,46 procent. Vin- och spritleverantörernas organisation anser att de norska alkoholskatterna nu bör anpassas till de svenska.

DRUGNEWS

Alla rattfulla ska få alkohol

TRAFIK Den som ertappats rattonykter måste delta i alkoholprogram för att kunna få tillbaka körkortet. Det föreslår Vägverket mot bakgrund av att en mycket liten grupp

Vägverket föreslår att alla som kört rattonyktra måste delta i ett alkoholprogram för att få tillbaka körkortet.

FOTO: KERSTIN ERICSSON

förare står för de flesta trafikolyckor. Men även den som inte brutit mot trafikreglerna ska kunna få alkohol.

Endast 3-4 personer per tusen förare kör onyktra. Studier visar att de flesta av dessa förare har alkoholproblem, det gäller även de som uppvisar mycket låga promilletal när de stoppats i polisens alkoholkontroller.

– Kraftfulla åtgärder krävs för att förhindra att dessa personer fortsätter att köra onyktra. Det är oacceptabelt att 40 procent av alla omkomna personbilsförare är alkoholpåverkade och att cirka 125 personer om året dödas i alkoholrelaterade trafikolyckor. Vägverket hoppas därför att förslaget ska kunna ge regeringen stöd för att införa nya regler, säger Vägverkets generaldirektör Ingemar Skogö i en kommentar.

Förutom huvudförslaget att alkohol därför bör vara obligatorisk för den som dömts för rattfylleri vill Vägverket

att den som ännu inte ertappats med att köra onykter, men som själv vill medverka, ska kunna ingå i programmen. Idag nekas dessa ingå i programmen eftersom lagen kräver att ett rattfylleribrott måste ha begåtts.

DRUGNEWS

Unga kvinnor oftare fulla

ALKOHOL Fler unga kvinnor dricker sig fulla än tidigare, medan tendensen är den motsatta bland män. Var tredje kvinna och varannan man i åldern 16-29 år uppger att de druckit sig berusade mer än en gång varje månad. Det framgår av årets folkhälsoenkät.

Den årliga enkäten baseras på ett urval av 70.000 svenskar i åldrarna 16 till 84 år.

Nära var fjärde av de unga kvinnorna i åldersgruppen uppger att de varit berusade två till tre gånger i månaden vilket är en ökning från 18 procent för tre år sedan.

Bland de unga männen har siffrorna sjunkit något sedan 2004. I årets folkhälsoenkät uppgav 32 procent i åldersgruppen 16-29 år att de varit fulla två till tre gånger i månaden, jämfört med 36 procent tidigare.

Berusningsdrickande har särskilt viktig roll när det gäller våldsamma dödsfall såsom drunkningar, fallolyckor, självmord och mord. Cirka 700 dödsfall på grund av olyckor varje år relateras till kraftig berusning.

– Att minska berusningsdrickandet är en viktig folkhälsofråga, säger Gunnar Ågren, generaldirektör på Folkhälsoinstitutet, i en kommentar.

DRUGNEWS

TRE FRÅGOR

Kaisa Snidare, samordnare för drogförebyggande arbete i Solna kommun,

Ni har varit framgångsrika i ert förebyggande arbete, berätta om resultaten!

– Det är framförallt när det gäller tillgängligheten till alkohol bland unga som vi ser resultat. Vi har arbetet med långsiktigt med den här frågan sedan 2001 och nu kan vi se att det är svårare för unga att köpa alkohol både i affärer och på restauranger. Det ser vi både via våra inköpskontroller och de drogvaneundersökningar vi gör.

Hur har ni gjort för att lyckas?

– Vi har en bra organisation och världens bästa alkoholhandläggare. De lyckas verkligen med den här svåra balansgången mellan kontroll och tillsyn och att ge stöd och utbildning till krögarna. När man frågar krögarna är de väldigt nöjda med den hjälp de får. Dessutom besöker vi alla butiker som säljer folköl varje år, det är långt från alla kommuner som gör det.

Vad har du för tips till andra kommuner som vill nå samma resultat som Solna?

– Att se det här arbetet på lång sikt. Man måste vara entrådig och inte tro att man kan köra ett eller två race och det är klart. Man måste köra på år efter år.

/PA

Illegala droger är bland det lönsammaste som finns. Effektiv behandling mot missbruk och därmed mot brottslighet kostar pengar. Vi måste räkna i andetag istället för i vinster, menar Lars Åke Lundberg, författare och präst med många decenniers erfarenheter av arbete bland de mest utsatta.

Räkna andetag, inte vinster

AV LARS ÅKE LUNDBERG, FÖRFATTARE OCH PRÄST

Söndagen den 11 november kom det många till Maria Magdalena kyrka på Söder i Stockholm. Det var tolfte året i rad som vi firade minnesgudstjänst för avlidna missbrukare. Det började med att en man, som var på det behandlingshem där jag arbetat sedan 1993, hört att ett par av hans kamrater dött av ett mycket starkt heroin som kommit in. Många hade dött under en vecka. Han ville tända ljus för sina avlidna kamrater.

Vi gick till Maria Magdalen. Han tände två ljus och satte sig bredvid mig. Vi satt tysta. Så reste han sig, tände ett ljus till. Kom tillbaka. Gick och tände ett ljus till. Han upprepade detta fyra gånger. Nu brann åtta ljus i ljusbäraren.

På kyrkogården efteråt sa jag, att fler kanske ville tända ljus för den eller dem som dött i missbruket. Så föddes tanken på minnesgudstjänsten.

Hur många som dör i missbruket finns det olika siffror på. Man brukar nämna mellan 5 000 och 8 000. Det är ofta svårt att hänföra många trafikolyckor, slagsmål, drunkningar, kvinnomisshandel med dödlig utgång med mera till just missbruket. Bakom droghandeln finns starka kriminella ekonomiska intressen.

Jag har arbetat med missbrukare och kriminella sedan 1993. Jag var fängelsepräst på anstalten Österåker 1993-2002, då anstalten hade ett påverkansprogram och var en drogfri anstalt. Resultaten var goda. Kostnaderna för sådan anstaltsvård är högre, men i längden är det viktigt att satsa på den. Det är svårt att använda ordet "lönsamt" känner jag, för det handlar ju inte bara om pengar utan om de intagna, deras barn och anhöriga.

En kriminell kostar samhället omkring en miljon kronor per år, om man räknar in allt – anstaltsvård, socialhjälp till familjer, rättsväsende, skadestånd med mera.

Vad är missbruket? En sjuklig kärleksrelation till alkohol, narkotika eller kriminalitet. För många börjar missbruket med snatteri, något som de flesta barn provar på. För en del blir upplevelsen starkare än för andra. Snatteriet ger en spänningskick, som dämpar ångest, dålig självkänsla och andra problem. Man vill upprepa den där sköna kicken. Först senare kommer rökningen in och därefter alkohol och andra droger.

»Vad är missbruket? En sjuklig kärleksrelation till alkohol, narkotika eller kriminalitet.«

Var och en som varit förälskad en eller flera gånger vet att man kan bli besatt av den man älskar. Man tänker på honom eller henne hela tiden. Ringer, skriver brev, sms:ar, mailar, vill träffas.

Man äter på samma tallrik, brukar jag tänka. En förälskad vet att det inte lönar sig om någon säger att han eller hon inte är lämplig, att man försummar skolan, att man ödelägger sitt äktenskap. Det enda viktiga i livet är föremålet för förälskelsen.

Missbruk är en kärleksrelation. Det förklarar varför det inte är åtkomligt med förnufts- eller moraliska argument. "Rör inte min kompis!" Det vill säga kom inte och ta min kompis, alkoholen eller drogen ifrån

mig. För många går det mycket långt innan de "nått sin botten", till exempel hamnat i häkte eller på fängelse.

Det fanns ett klotter i en cell på Österåker där en intern ritat ett streck för varje dag han suttit där. Jag räknade till femton veckor. Under strecken hade han skrivit: "Det finns nå'n som trasslar till livet för mig, och jag börjar tro att det är jag själv."

Vägen till en sådan självinsikt kan vara mycket lång, inte bara för missbrukare. Man är beredd att skylla alla problem på andra, på samhället och så vidare. Och visst finns det problem som andra faktorer skapar. Att se vår egen del kan vara svårt.

Det finns bara en människa i hela världen som man kan ändra på: Vem? Sig själv. Det låter inte mycket, men med lite eftertanke kan man räkna upp många som förändrat mycket i världen och i sitt samhälle. Jesus, Nelson Mandela, Elin Wägner, Martin Luther King, Wangari Muta Maathai från Kenya, kvinnan som fick fredspris för att hon lärde kvinnorna att plantera träd vilket bidrog till demokrati och utveckling.

Du som läser det här kan säkert nämna flera som du vill se på listan, inklusive dem som startade IOGT och NTO och de som startade Tolvstegsrorelsen.

Många har ändrat sig utifrån egna svåra erfarenheter. Så startades KRIS och Föreningen Tjuvgods. Någon har sagt, att erfarenheten är en bra lärare som skickar svindyra räkningar. Oftast är det enskilda människor som ändrar sig. Det är svårt för stater, institutioner, kyrkor, samhällen att ändra sig. Man ber om ursäkt, men ändrar sig inte mycket. Där är det svårt att lära av

PRESSGRANNAR

Omoralsk alkoholpolitik

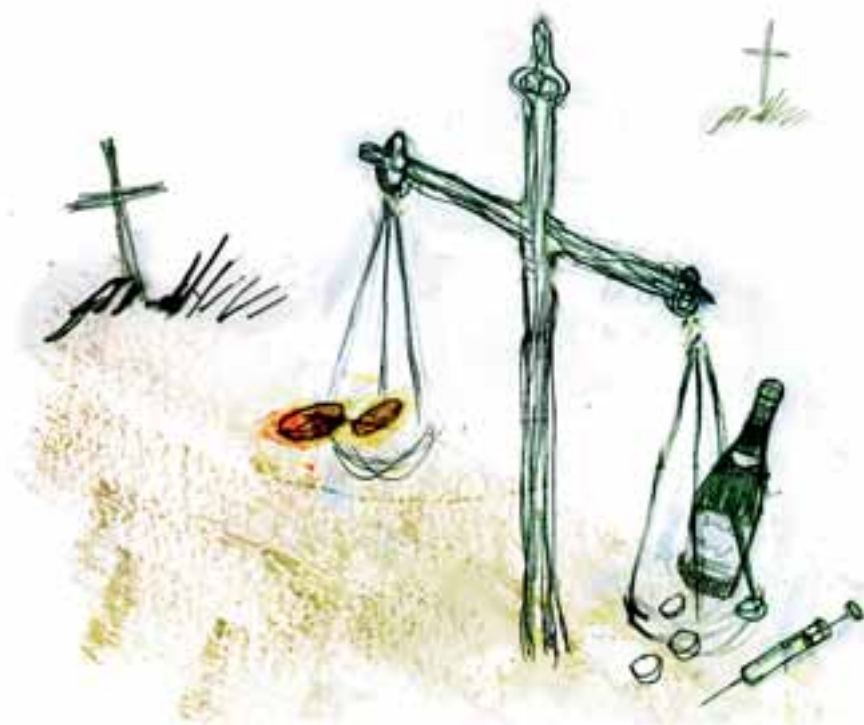
SUNDSVALLS TIDNING "Sälj, sälj, sälj!" uppmanar Magnus Erixon i en ledare. Uppmaningen är riktad till regeringen som enligt ledaren bör avveckla det statliga ägandet i Vin&Sprit så snart som möjligt. "För

övrigt är jag hjärtligt trött på den svenska omoralen där vi i vårt land varnar om en restriktiv alkoholpolitik med Systembolag och allt, samtidigt som i gör miljardvinster för att kränga till exempel Absolut Vodka utomlands – och det med metoder som aldrig skulle accepteras på hemmaplan."

Alkoholfri zon för barnens skull

KOMMUNALARBEETAREN "Starköl på McDonalds, nej tack" skriver Liv Beckström i en ledare i Kommunalarbetaren. Hon beskriver de senaste årens utveckling – ökad alkoholkonsumtion, ökat ungdomsfylleri, ökade

rattfylleriolyckor, fler barn som växer upp i missbruksmiljöer. "När McDonalds vill sälja starköl i sin restaurang i Sky City på Arlanda har en ny gräns beträffats. Den har ännu inte överskridits, för Sigtuna kommun har – tursamt nog – sagt nej, med motiveringen att McDonalds vänder sig till ungdomar."

Att minska lidandet och inte kostnaderna borde vara samhällets prioritet, tycker skribenten.

ILLUSTRATION: ANNA ÅGRAHN

erfarenheten. Kanske vi också ska nämna folkrörelser, som ibland får en tendens att fortsätta på samma sätt som i begynnelsen.

Världshälsoorganisationen WHO har klassat missbruket som en sjukdom. Sjukdomsbegreppet är en hjälp för missbrukaren att erkänna sitt missbruk och därmed få hjälp att lyfta av sin skuld, att få hopp och att få rätt till behandling. De tidigare starka moraliska fördömandena och utslutning har gjort att missbrukaren dämpat anklagelserna både från sitt eget samvete och från omgivningen med hjälp av det "lösningssmedel" han eller hon är van vid, drogen och alkoholen. Ett mycket effektivt "lösningssmedel", som löser upp allt: moral, samvete, relationer, rättstänkande.

Men visst finns det orsaker i omgivning som kan ha bidragit. Många kanske minns tongångar från 1990-talet om att

"alla sitter vi i samma båt" och "alla måste vi dra åt svångremmen". Sanningen är en annan, att 1989 – 1994 ökade den rikaste tiondelen sin disponibla inkomst med 17 procent och den fattigaste tiondelen fick sin inkomst sänkt med 27 procent. Till den senare gruppen hör än idag ensamstående mammor. Då drog man också ned på fritidsgårdar och liknande.

Det finns också barn som växer upp i svåra förhållanden, till exempel 200 000 barn i hem med missbruksproblem. Jag frågade en flicka på behandlingshemmet när hon började dricka: Hon sa "När jag var elva år. Och då sa jag till alkoholen: 'Var har du varit hela mitt liv, äntligen lite lindring'". Många flickor har också dämpat och/eller förträngt sin skam och ångest efter sexuella övergrepp med droger.

Jag saknar i nyhetsrapporteringen om det oprovocerade våldet att man inte nämner droger och alkohol som den vik-

tigaste orsaken. De flesta våldsbrott på fredagskvällarna begås inom en radie av fem meter från krogarna.

Hemlösheten är ett socialt problem, men till omkring 80 procent är det ett missbruksproblem. Jag skulle önska att man i juletid slapp affischer med bilder av hemlösa, som ska göra oss givmilda och i stället visade att missbruksvården har dragits ner. Alla som vill få vård får det inte. Men vem vill skänka pengar till missbruksvård? Det borde vara lika självklart som att ge till cancervården!

Vi lever alla i fyra områden: socialt, fysiskt, psykiskt och andligt. Andligt kan enklast uttryckas med att vi lever i en "anda", en atmosfär, god eller dålig. Om en av de fyra delarna sänks, till exempel den sociala med skilsmässa eller arbetslöshet, så sänks också de andra delarna. Alla delar hänger ihop. Men ofta hjälper det inte att lyfta ett område. Det som kan lyfta alla områden är det andliga, det vill säga att man får en annan anda att leva i.

Det är i själva verket mycket enkelt: Andlighet är ett begrepp för det som andas, det som lever. Och då upptäcker vi att många problem i själva verket är andliga, till exempel miljöfrågorna, samarbetsproblem, utanförskapet, viljan att dela in människor i onda och goda.

Andlighet är ett uttryck för kvaliteten på vår förmåga att stå i kontakt med, relatera till vårt eget inre, till andra människor, till naturen och till en högre makt, till en gud.

Vad är då, eller vem är då Gud? Luther säger: "Det jag sätter min högsta tillit till är min Gud". Många som sätter sin högsta tillit till en gud som i Bibeln kallas Mammon, pengarna, andra till framgång, utseende och så vidare. En missbrukare sätter sin högsta tillit till alkoholen.

Sinnesrobönen som beds i Tolvtstegsprogrammet vill jag överlämna som en gåva, och man behöver inte tro på Gud för att ta till sig den livsvisdom som ligger i orden:

Gud, ge mig sinnesro

Att acceptera det jag inte kan förändra

Mod att förändra det jag kan

Och förstå att inse skillnaden.

Stora kostnader för alkoholen

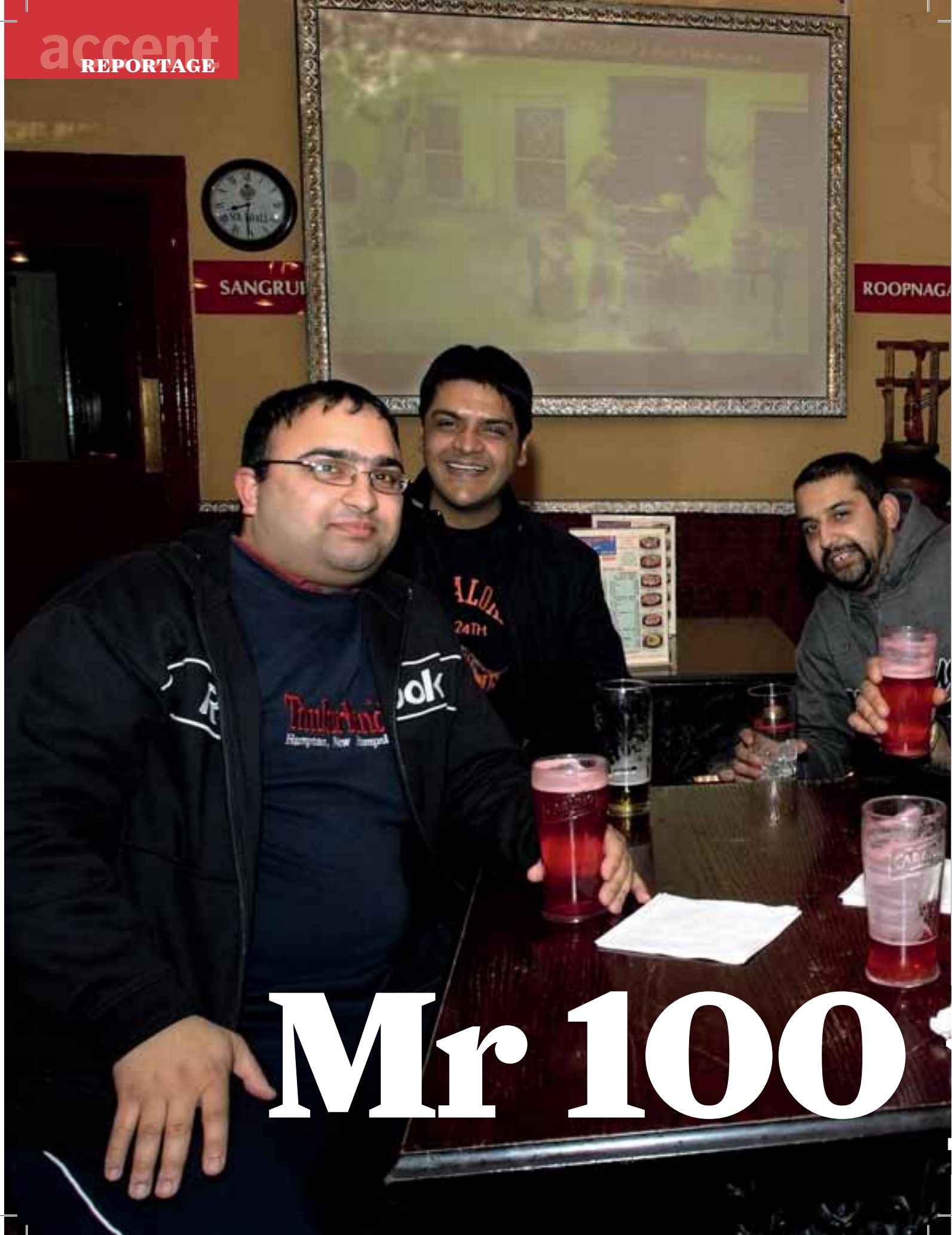
DALARNAS TIDNINGAR "Hur vi än räknar så kostar alkoholen" är rubriken på en debattartikel i Dalarnas Tidningar av europaparlamentarikern Carl Schlyter (mp), riksdagsledamoten Barbro Westerholm (fp),

IOGT-NTOs förbundsordförande Sven-Olov Carlsson och Peter Moilanen, ansvarig för IOGT-NTOs alkohol- och narkotikapolitiska arbete. De beskriver de ökande kostnaderna för alkoholens skadeverkningar och konstaterar att man "måste våga fatta beslut som håller nere konsumtionen, inte beslut som ökar den."

Gravidas drickande oroar barnläkare

LÄNSTIDNINGEN i Östersund har intervjuat barnläkaren Urban Tirén, som är oroad över att allt fler och allt yngre kvinnor missbrukar alkohol. Det ökar risken för att fler barn ska födas med missbildningar, stör-

ningar i centrala nervsystemet och andra skador. "Det finns inga säkra gränser för vare sig mängd eller tid för alkoholkonsumtion hos blivande mammor", säger Urban Tirén. "Däremot finns många säkra studier på sambandet mellan alkoholdrickande mödrar och skador hos foster och utvecklingsstörningar hos barn.

Mr 100

England har gått ifrån att vara ett av de nyktraste länderna i Europa till ett av de mest spritdränkta. Alla dricker, några nykterister finns knappt kvar. Men nu börjar problemen att tas på allvar.

percent

I England dricker [nästan] alla

Mukhtar Singh driver puben Glassy Junction som har en helindisk profil. Här kan man äta indisk mat och dricka indiskt öl.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY FOTO KEITH HAMMET, MARIA ZAITZEWSKY

Det är lätt att tro att de etniska minoriteterna i England dricker mindre än engelsmännen. Många religioner tillåter ju inte alkohol. Så är fallet exempelvis bland punjabi-indier och sikher, som utgör en stor del av den asiatiska minoriteten i förorten Southall i västra London. Här lever drygt 70 000 personer, nästan samtliga med ursprung i Indien/Pakistan eller Somalia. Det var för övrigt här som stora delar av filmen "Skruva den som Beckham" spelades in.

Gatulivet känns mer indiskt än engelskt, med butiker som säljer färgsprakande saris, glittriga smycken och hindipop. Men trots att sikher traditionellt inte får dricka alkohol, är det ändå en stor andel som faktiskt gör det - och det ordentligt.

Vid ett besök på den populära Glassy Junction Pub - för övrigt den enda i England där man kan betala med indiska rupier - hittar vi ett gäng glada indiska killar i 20-årsåldern som firar med illröda "snakebites" i höga glas; en häxblandning gjord på starköl, starkcider och svartvinbärslikör.

- Det heter så, därför att det känns som ett ormbett. Pang! Så är man helt däckad, säger Arminder och skrattar.

Killarna berättar att de brukar gå ut ibland, men att det var ett tag sedan sist. Och visst gillar de att festa och dricka. Här på Glassy Junction är stämningen speciell, som vore de i hemlandet, tycker de. Man serverar indisk öl och mat, ur högtalarna strömmar indisk musik och på en stor bildskärm rullar en klassisk

indisk film med dålig skärpa och typiska dansnummer med höftsvängande fagra damer. Väggarna är prydda med tavlor i grälla färger.

Arminder berättar plötsligt att han ska gifta sig nästa år - och bjuder in mig till bröllopet.

- Då ska du få se på fest! Vi håller på i flera dagar. På bröllopen brukar det vara väldigt mycket alkohol, lådvis med flaskor med whisky bärs in. Det är mest starksprit, det hör till, säger han och får skränande medhåll av de andra.

Att dricka stora mängder starksprit vid festliga tillfällen tycks vara en tradition man har med sig från hemlandet.

Men puben och alkoholen är männens värld, visar det sig.

- Det skulle kännas konstigt om en indisk tjej kom in här, de skulle aldrig komma på tanken. Däremot händer det att engelska tjejer kommer hit och dricker, och det har vi inget emot, säger Balginder.

Killarna medger att drickandet inte är lika accepterat i deras kultur, som i den engelska. Men det börjar luckras upp, menar de. I dag är det knappast någon som smyger med att de tar ett glas ibland.

FÖR AVTAR GILL, OCKSÅ han av punjabi-ursprung, var det just önskan om att smälta in och sökandet efter en identitet som gjorde att han började dricka som tonåring. I dag arbetar han inom frivilligorganisationen Each, som har sitt säte i västra London, och som vänder sig till alkoholmissbrukare och högkonsumenter som vill minska sitt drickande. Ursprungligen riktade sig Each enbart till asiater, eftersom gruppen var eftersatt vad gäller missbruksvård.

Southall i västra London är en mycket invandrartät förort. Här bor främst indier, pakistanier och östafrikaner.

På Glassy Junction det är exotiskt så det förstår.

Glassy Junction är den enda puben i England där man kan betala med indiska rupier.

»Då ska du få se på fest! Vi håller på i flera dagar. På bröllopen brukar det vara väldigt mycket alkohol, lådvis med flaskor med whisky bärs in. Det är mest starksprit, det hör till.«

Men numera är organisationen öppen för alla och man arbetar på ett tiotal olika språk.

Man har speciella stödgrupper för asiatiska män, unga kvinnor som utsatts för våld i hemmet, människor med psykiska-och/eller alkoholproblem. Man bedriver familjeterapi och enskild terapi. Den som vill, eller som blir rekommenderad av socialen eller sjukvården, kan genomgå ett 9-veckors program, med gruppträffar varje dag. Här diskuterar man bland annat sin livshistoria, hur man hanterar ilska och stress och hur man kommunicerar.

Metoden är holistisk och man arbetar också med akupunktur och massage; allt för att människor ska få de redskap som behövs för att leva ett nyktert liv.

Enligt Avtar Gill blir ungefär hälften av dem som genomgår programmet nyktra.

Själv började han dricka som femtonåring.

– Jag kände mig förvirrad i min identitet. Var jag indier eller engelsman? Var hörde jag hemma? Alkoholen fick mig att slappna

och den gav mig en identitet som den där festglada killen. Jag blev ”någon”, säger han.

NÅR HAN FYLLE TRETTIO, för tio år sedan, kom han till en vändpunkt. Hans äldre bror hade då dött av sitt alkoholmissbruk och själv hade han förlorat jobbet och fotfästet i tillvaron. Hela tillvaron kretsade kring alkohol och andra droger och han insåg att han inte levde utan bara överlevde.

– Jag var så trött på alltihop. Så jag sökte och fick rehabilitering under

sex månader. Det var det bästa jag någonsin gjort, säger han.

Därefter började han jobba för Each. Först på frivillig basis och numera som avlönad.

På tio år har han inte druckit en droppe alkohol.

– Nu är det jag som har kontroll över mitt liv, inte alkoholen.

Han bekräftar bilden av inflyttade asiater som ganska glada i alkohol, även om det fortfarande är mer tabu än bland briter. Och mönstret liknar det engelska – mycket sprit på kort tid.

Unga kvinnor börjar ta efter männen och här ökar konsumtionen, menar Gill.

Samtidigt är det ett faktum att asiater genetiskt tål alkohol sämre än västerlänningar. Enligt Avtar Gill löper asiatiska män 50 procent högre risk att få leverskador jämfört med västerländska män. ■

Siffror och fakta

Alkoholskatten i England är 70 kr för en flaska starksprit (5,50 pund) plus moms 17,5 procent.

8 miljoner engelsmän har en alltför hög alkoholkonsumtion, 2-3 miljoner ligger i farozonen för alkoholism och cirka en miljon är alkoholmissbrukare.

1956 låg snittkonsumtionen på 5 liter alkohol person/år. Femtio år senare ligger den på cirka 12 liter.

98-99 procent av engelsmännen har druckit det senaste året

Engelsmännen lägger 15-20 pund (cirka 250-300 kronor) i veckan på alkohol

2000-2005 ökade de alkoholrelaterade dödsfallen med 18 procent

"Binge drinking", att supa sig redlös, står för en hög del av drickandet i England och Irland, jämfört med andra länder i Europa. Bland engelska män "binge-dricker" 38 procent minst en gång per vecka. 9 procent dricker varje dag och 74 procent dricker en gång per vecka. Motsvarande för Sverige är 8, 3 och 47 procent.

Män dricker mest öl, lager och starksprit, kvinnor mest vin.

Högst alkoholkonsumtion har nordvästra England.

Alkohol hör till den vara som snattas mest i England, före smink och damkläder.

Alkoholen är med överallt

Middlesex University ligger i vackra omgivningar, norr om London.

Eric och Stephen är båda 20 år gamla. De pluggar andra året på sin lärarutbildning på Middlesex University, ett vackert beläget college norr om London, omgivet av golfbanor och gröna fält. Skolan inhyser ungdomar från alla samhällsklasser.

Så här mitt på dagen håller sig killarna vakna med kaffe i mugg från skolans kafeteria. Men kvällstid är det starkare drycker som gäller.

– Jo, det blir faktiskt öl var och varannan kväll. Vi sitter mest hemma och dricker, även om vi självklart går ut ibland. Men det är avgjort billigare att handla alkohol i snabbköpet och sedan sitta hemma och dricka, så gör de flesta. Att dricka är en social grej, man har kul tillsammans, säger Eric och berättar att han drack sin första alkohol när han var elva år. På senare år har det blivit mest starksprit, som whisky och tequila. I synnerhet sedan han, Stephen och tre tjejer hyrde ett hus tillsammans, strax utanför universitetsområdet.

– Klart det blir mycket supande, framför allt på helgerna. Då dricker man tills man stupar, det ingår liksom, säger Stephen och flinar lite.

– Fast jag har svårt att bli full. Måste dricka en och en halv flaska sprit för att det ska hända något. Vad säger det om mina vanor, haha? garvar Eric åt sin extrema alkoholkonsumtion och understryker överslätande att för dem är drickandet socialt, något man har trevligt kring. Tjejerna dricker däremot enbart för att bli fulla. De kan knappt gå upprätta efter en kväll i soffan.

Varken Eric eller Stephen verkar tycka att det är särskilt anmärkningsvärt, utan snarare något helt normalt.

Förmodligen är de ganska bra representanter för brittiska ungdomar, som dricker mest i hela Europa - med tyngdpunkt på just helgsupande, så kallad "binge drinking". Bland 16-åringar kom-

Stephen och Eric pluggar till lärare. De gillar att festa och dricker nästan varje dag.

»Klart det blir mycket supande, framför allt på helgerna. Då dricker man tills man stupar, det ingår liksom.«

mer engelska killar på tredje plats efter Irland och Holland (Sverige på femte). De senaste sju åren har killarna ökat sin konsumtion med nästan 50 procent och tjejerna med drygt 80 procent. Bland de riktigt unga alkoholdebutanterna, 11-13 år, toppar engelsmännen europaligan; 10 procent av alla engelska 11-åringar har druckit alkohol. I Sverige är siffran 1,5 procent. Allt yngre dricker allt mer, är trenden.

I England är det häpnadsväckande nog tillåtet att dricka alkohol >

- från fem års ålder, i närvaro av vuxen. Från 16 års ålder får man dricka på pub eller restaurang i sällskap av en myndig person.

MEN NIK ROBERTS, ORDFÖRANDE i universitetets studentorganisation, upplever inte att problem med fylla är särskilt stort på Middlesex University – trots att man intill kafeterian har en bar som öppnar vid lunch och som serverar både öl och starksprit. Varför öppnar den så tidigt?

– Det är en tradition, det har alltid varit så här. Men det är ju ingen rush där vid lunchtid, de flesta dricker bara läsk eller kaffe. Självklart finns det studenter som dricker för mycket, men problemet är faktiskt inte så stort som många gör gällande och jag tror att folk dricker mindre i dag än för tio år sedan. Vi har här på skolan försökt att minska supandet genom att undvika pubkvällar och fester där billig öl och sprit är enda dragplåstret. Vi lyfter hellre fram annat, som musiken eller ett speciellt tema, säger Nik Roberts.

ANDREW MCNEILL

Men ett svep över skolkafeterian ger en annan bild.

Lärarstudenterna Wahid och Margarita kommer ursprungligen från Iran respektive Portugal och båda är chockade över de engelska studenternas alkoholvanor.

– Jag har sett tjejer stå och ragla vid baren när den öppnar klockan tolv, säger Margarita och pekar i riktning mot den för tillfället öde bardisken.

– Och i Portugal är engelsmännen ökända för sitt drickande. De förstör allt i sin väg, de är helt fruktansvärda. Men det konstigaste är att de är stolta över att de är fulla! Visst hånder det att portugisiska ungdomar super, men det är något man verkligen skäms över. Engelsmännen skryter om det. Det är fint att inte minnas vad man gjorde kvällen innan.

Wahid, som har bott i Holland innan han kom till England, berättar om horder av engelsmän som drog runt på gatorna och skränade, stupfulla.

– De dricker tills de faller ner medvetslösa, det tycks tyvärr vara en del av kulturen, konstaterar han.

MEN ALKOHOLKULTUREN HAR INTE alltid sett ut så här. På 1920- och 30-talen drack engelska ungdomar obetydliga mängder alkohol och många var helnyktra. Även den vuxna befolkningen var måttlig: medelkonsumtionen låg på cirka tre liter alkohol per person år, den lägsta någonsin. Efter andra världskriget ökade alkoholkonsumtionen för att numera spela i den högsta divisionen i Europaligan. Nära 100 procent av befolkningen har druckit alkohol det senaste året, vilket innebär en försvinnande liten andel nykterister. Motsvarande siffra för Sverige är 88 procent. I dag dricker engelsmännen cirka 12 liter per person/år. Öl står för hälften av all konsumtion, resten är vin, cider och starksprit. Och kurvan bara stiger. Medan den i traditionella vinländer som Frankrike och Italien går ner. Vad beror den här trenden på?

Andrew McNeill, på The Institute of Alcohol Studies (IAS), pekar på flera orsaker; en mer liberal alkohollagstiftning, lägre priser, ökad tillgänglighet och en bättre privatekonomi. Resandet är en annan, som har gjort att britterna numera inte bara helgsuper utan dessutom dricker under veckorna – precis som i sydeuropa.

På senare år är det främst kvinnor och unga som står för det ökade drickandet – en skrämmande utveckling, anser McNeill. Den dramatiska utvecklingen, som har pågått under en längre period, fick en ordentlig skjuts framåt när Labour förra året införde en ny lag som möjliggör för pubar, restauranger och butiker att hålla öppet dygnet runt.

– Den lokala pubkulturen är en del av den engelska traditionen, och har funnits länge. Men på senare år har fler pubar inriktat sig på ungdomar och skapat en nattklubbkultur, vilket har bidragit till mer fylla och alkoholrelaterade skador. Många unga reser till städer som Dublin eller Prag för att fira svensexor och möhippor, och de super sig ofta redlösa flera dagar i sträck. I Dublin är ekonomin sorgligt nog helt beroende av alkoholen, säger Andrew

Nik Roberts anser inte att alkoholproblemen är stora på Middlesex University.

»För tjugo år sedan tog vi hand om fyllon på fredagar och lördagar. Nu är det dygnet runt, alla dagar.«

McNeill och berättar att regeringens bakvända sätt att försöka komma tillrätta med problemen var lagen från november förra året, som nu alltså möjliggör dygnetrunt-supande.

– Den officiella förklaringen var att drickandet skulle spridas ut under fler timmar, vilket skulle bidra till mindre fylla och färre "toppar" med supande, säger Andrew McNeill och skakar på huvudet.

Han skrattar torrt åt regeringens befängda idé om att få engelsmännen att bli mer "europeiska" i sina alkoholvanor.

– Man talade vackert om att skapa en kontinental kafékultur med de längre öppettiderna. Men engelsmännen har en typisk suparkultur, där man berusningsdricker stora mängder vid ett och samma tillfälle. I själva verket handlade den nya lagen om påtryckningar från alkoholindustrin och om ett politiskt rävspel, som, med facit i hand, har visat sig öka problemen, snarare än minska dem. Man kan enkelt säga att supandet är precis som innan, om inte värre – men det har senarelagts med ett par timmar.

Om detta har regeringen nu blivit varse och samma dag som samtalet med Andrew McNeill äger rum, den 13 november, föreslår premiärminister Gordon Brown höjda alkoholskatter och minskade öppettider för försäljning av alkohol. Detta efter att 24 brittiska hälsoorganisationer bildat en allians för ett bättre alko-

Efter lunch omvandlas skolkafeterian till en pub, där man kan beställa öl, vin och starksprit.

holpolitik, kallad "Alcohol Health Alliance". En ny rapport från The Nuffield Council on Bioethics, pekar också på flera allvarliga konsekvenser av uppluckrade alkohollagar; priskrig om billig alkohol mellan nattöppna snabbköp, försäljning till minderåriga, ett ökat antal alkoholrelaterade olyckor och en fördubbling av alkoholrelaterade dödsfall på 15 år, från 4000 till 8000. I dag har 8 miljoner engelsmän en alltför hög alkoholkonsumtion, 2-3 miljoner ligger i farozonen för alkoholism och cirka en miljon är alkoholmissbrukare. Kostnaden för alkoholskadorna i den brittiska samhället uppgår till 20 miljarder pund per år, enligt officiella siffror.

FÖR AMBULANSPERSONALEN I VÄSTRA London omvandlas de svindlande siffrorna varje dag till kött och blod.

Vi befinner oss på en av ambulansstationerna i den här hårt belastade delen av staden. Natasha Wills, Geoff Buddin och Ken Randall rycker uppgivet på axlarna när alkoholen förs på tal. De är luttrade och har sett mycket. Mest uppseendeväckande är att folk numera är berusade under dygnets alla timmar, varje dag. Och sedan den nya öppettids-lagen trädde i kraft har ambulanspersonalen sett en liten, men signifikant ökning av alkoholrelaterade larm, drygt tusen på ett år. Flest larm kommer mellan klockan 23 och 2 på morgonen.

– För tjuo år sedan tog vi hand om fyllon på fredagar och lördagar. Nu är det dygnet runt, alla dagar och en mycket hög andel av larmen är alkoholrelaterade, säger Geoff och låter förstå att han inte tycker att det är okej. Han, i likhet med de andra, menar att personer med alkoholrelaterade skador tar resurser och pengar från dem som är sjuka på riktigt. Geoff förtydligar:

WAHID OCH MARGARITA

– Ofta är skadorna lindriga, som enklare fallskador, och i de flesta fall handlar det bara om att sova ruset av sig. Ändå ringer folk till oss och vi är förstås skyldiga att ta alla larm. Vi kör den berusade till ett sjukhus där han eller hon blir omplåstrad och får nyktra till.

Polisen vill inte ta i detta utan skyfflar över problemen på oss. Det är bedrövligt.

– Det finns några så kallade "boose buses" (fyllebussar) i London som åker runt och plockar upp berusade människor. Det systemet borde byggas ut mer, inflikar Natasha.

Hon berättar att alkoholen skär genom alla samhällsklasser och åldrar. Hon kan inte peka ut någon särskild grupp som värre än andra. Hon har sett barn, ungdomar, jobbare, advokater, lärare och läkare, kvinnor som män, bete sig som svin på offentlig plats – och nästan alla nekar till att ha druckit mer än högst ett par öl. Hon bedömer att 80 procent av de som omhändertas har ett jobb. Det handlar alltså om vanligt folk, inte fyllbultar.

Invandrare dricker lika duktigt som engelsmännen, menar hon, även om alkoholen är tabubelagd inom vissa grupper.

– Jag har haft larm från Southall, där majoriteten är indier, om misshandel i hemmet och har klivit in och känt stanken av sprit. Men när jag har frågat om den skadade har druckit får jag nekande svar. Eftersom man officiellt inte får dricka, så vägrar man att erkänna. Men alla vet att asiaterna dricker väldigt mycket starksprit. Liksom polackerna, som är en relativt ny grupp i England. Många som kommer hit blir deprimerade när livet inte blir som

Unga dricker farligt

15 procent av unga 15-24 år är alkoholberoende

32 procent av flickor 16-19 år har en farlig alkoholkonsumtion

62 procent av alla pojkar 20-24 år har en farlig alkoholkonsumtion

England har högst andel alkoholförgiftningar i Europa bland unga

De senaste sju åren har 11-13-åriga pojkar ökat sin konsumtion med 43 procent. Siffran för flickor är 82 procent.

62 procent av alla 17-åringar har druckit den senaste veckan

10 procent av alla 11-åringar har druckit alkohol

75 procent av alla tonåringar köper sin alkohol själva - från pubar, barer och butiker.

62 procent av alla tonåringar under 18 år ser positivt på alkohol.

De flesta unga dricker öl och lager, följt av vin, alkohäsk och starksprit.

Drygt hälften av alla ungdomar dricker främst i hemmet

I Skottland har alkoholkonsumtionen bland 13-åringar ökat med 100 procent på 12 år

Varje dag tas 13 barn in på sjukhus till följd av alkohol

Ambulanspersonalen Natasha, Geoff och Ken är upprörda över den nya lagen, som möjliggör dygnetrunt-drickande.

- de hoppats på och dränker sina problem i alkohol. Andra känner sig rika när de får jobb och lägger sin lön på festande.

Natasha och hennes kolleger är indignerade över den engelska alkoholpolitiken. De vill se strängare lagar och specialenheter som är inriktade på fylla och alkoholskador. De anser inte att ambulanspersonalen ska behöva ägna merparten av sin arbetstid åt att ta hand om fylla.

– Det faktum att alkoholister får 40 pund extra i månaden av socialen för att köpa alkohol, är helt galet. De får alltså betalt av samhället för att dricka! konstaterar Natasha upprört.

Hon känner en uppgivenhet över situationen, som bara tycks bli värre. Hon kan inte se något positivt med längre öppettider på pubar och barer, utan lever varje dag med de negativa konsekvenserna av lagen.

ANDREW MCNEILL, PÅ IAS, misströstar dock inte. Det är "bara" 5000 pubar, utskänkningsställen och snabbköp i hela England som har valt att ansöka om dygnetrunt-öppet - även om väldigt många fler har ansökt om förlängda öppettider.

Han tror att den nya lagen och alla problem som den har fört med sig, trots allt kan få vissa positiva följder. Som att frågan nu verkligen har blivit het bland britterna och att fler lokala aktörer börjar samarbeta för att råda bot på problemen.

Därutöver finns många ideella och några statligt stödda organisationer som arbetar aktivt med alkoholfrågor. En av dem är Alcohol Concern, som lobbyar för sänkta alkoholskatter, ett återkallande av öppettids-lagen från förra året, fler kampanjer om riskdrickande, förbud mot alkoholreklam på tv före klockan nio på kvällen, förbud mot färgglada etiketter på alkohol, mer information till skolor och mer pengar till rehabilitering av människor med alkoholmissbruk. Åtgärder som också stöds

fullhjärtat av Alcohol Health Alliance, en läkarorganisation som forskar kring alkoholrelaterade sjukdomar. Här konstaterar man i en färsk rapport att tretton barn per dag läggs in på sjukhus på grund av alkohol och att skrumplever har ökat med dramatiska 95 procent på sju år.

Frank Soodeen, informationsansvarig på Alcohol Concern, tror dock inte att alkoholskatterna kommer att sänkas, trots att frågan debatteras livligt just nu.

– Englands ekonomi är beroende av alkoholindustrin. Dessutom är folk obenägna att betala mer för alkohol, som ju redan i dag inte är särskilt billig i England. Så även om en 10-procentig ökning av priset skulle innebära att 37 procent färre dör av alkoholrelaterade orsaker, så tror jag tyvärr att få är beredda att betala. ■

IOGT KOM TILL ENGLAND FRÅN USA

IOGT Godtemplarna (Order of Good Templars) startade 1851 i USA och det var från USA som engelsmannen Joseph Malins 1868 flyttade tillbaka till sitt forna hemland, för att starta Godtemplarna där. Den första föreningen kom igång den 8 september 1868 i Birmingham. Den hette Columbia nr1 och finns fortfarande kvar.

Godtemplarordern spreds över England och snart fanns det hundratals föreningar med tusentals medlemmar.

I dag är det bara några få kvar. En del verksamhet finns det dock. IOGT England/Wales arbetar med utbildning om alkohol och andra droger. Man stödjer föreningar som arbetar med alkoholister och deras familjer samt skapar möjligheter till möten mellan nyktra personer

Fylla okej för gravida

Rubriken i Daily Sun den 14 november fick många att reagera. Tidigare har National Institute of Health and Clinical Excellence gått ut med att det är okej för gravida att dricka ett glas vin ibland och den nya studien säger alltså att det inte finns några belägg för att fem eller fler drinkar vid ett och samma tillfälle skulle vara skadligt för fostret. Detta tillbakavisas av den engelska hälsovårdsmyndigheten, som menar att gravida ska undvika alkohol. Så här sa Professor Andrew Shennan, läkare på en spädbarnsavdelning;

– Det sunda förnuftet säger ju att alkohol och graviditet inte hör ihop. Gravida ska inte dricka sig berusade.

Men vad säger de gravida själva?

– Jag dricker nästan aldrig ändå. Så varför skulle jag dricka nu när jag är gravid? undrar Sandra, som shoppar babykläder på Mothercare på Oxford Street.

Andrea, (på bilden) som väntar sitt första barn i april, är av samma åsikt.

– Det sunda förnuftet säger att man inte bör dricka när man väntar barn. Jag tycker att det är jättekonstigt att gå ut med en sådan här studie. Det finns säkert mammor som nu tycker att de kan ta några glas med gott samvete. Men faktum är att ingen egentligen vet hur alkohol påverkar fostret. Därför är det självklart bäst för barnet att helt avstå.

Puben är en del av livet

Geoff tillbringar mycket tid på den lokala puben The New Inn. Här träffar han vänner och inmundigar sin dagliga öl.

Det är förmiddagslugnt på puben The New Inn i Ealing Broadway, en förort i västra London. Några medelålders män sitter utomhus, på baksidan, eftersom man sedan juli förra året inte längre får röka inomhus.

De huttrar lite i den kyliga höstluften, men pubägaren har ordnat med infravärme under ett skyddande tak, soffor och fätöljer, så det är trots allt inte så pjåkigt.

Geoff, Keran och Rafik har redan hunnit dricka ett par lager var, Geoff är inne på sin tredje. Medan han kedjeröker berättar han att han kommer hit i stort sett varje dag. Och rätt ofta går han och frugan ut på kvällen också och tar sig några glas. Men aldrig på de hipa ställena uppe vid Ealing Broadway, utan alltid här i kvarteret.

– Jag har levt merparten av mitt liv i Ealing och jag är uppvuxen med en lokal pubkultur. För mig är den lokala anknytningen väldigt viktig, att man går till sin kvarterspub, det har jag gjort sedan jag var fjorton. Här träffar jag mina vänner. Vi snackar fotboll, cricket och politik. Det är gemytligt, lite som att sitta i sitt eget vardagsrum, säger han glatt och får medhåll av hustrun Linda, som dimper ner i soffan med ett glas vitt vin.

Paret jobbar uppenbarligen inte, av oklar anledning, trots att bägge är runt femtio. Senare får jag veta att Geoff en gång i tiden var universitetslektor och undervisade i logik.

När regeringsförslaget om den höjda alkoholskatten kommer på tal, skakar Keran sakta på huvudet.

– Jag tror inte att höjd alkoholskatt kommer att minska problemen. Tvärtom tror jag att den svarta marknaden kommer att öka. Dessutom betalar vi redan väldigt mycket skatt i England. Den

här ölen för tre pund är beskattad med 2,50, säger han och tar en klunk av den bärnstensbruna drycken.

Varken Geoff, Keran eller Rafik anser att det är pubkulturen som är boven i dramat när det gäller de accelererande alkoholproblemen. Pubdrickandet är trots allt ganska harmlöst. Hit kommer folk som vill äta gott, snacka lite, ta en öl och umgås under otvungna former. Ägaren är skyldig att se till att folk inte blir berusade eftersom hon hålls ansvarig om något händer. Dessutom är det mest vuxna som går på puben. Ungdomar, som är de som super värst, går inte till sin lokala pub, utan handlar alkohol i snabbköpet och dricker sig fulla hemma eller ute i parken, påpekar Rafik. Det gör att de vuxna inte längre har någon kontroll över sina barn.

– Tidigare var det billigare att dricka på puben än att handla i butik. Då samlades alla, unga och gamla, här. Nu är det billigare att köpa i butik och dricka hemma. Ett stort problem är att snabbköpen tävlar om vem som säljer billigast sprit. I dag kan man handla öl som kostar 22 pence burken, vilket är billigare än att köpa vatten. Och det finns knappast några ålderskontroller, butiksägarna låter 13-åringar handla alkohol. De borde ta ett större ansvar, säger Geoff och tänder ännu en cigg. Han tvinar sina tunna ben om varandra och hinkar i sig det sista av den tredje ölen.

FAKTA PEKAR PÅ ATT Geoff har rätt. Undersökningar visar att nära tre fjärdedelar av alla 12-17-åringar köper sin alkohol själva - trots att lagen förbjuder försäljning av alkohol till barn under 18 år.

Rökarna tar en kort paus och går in för att värma sig och för att småprata lite med ägaren Caroline Comiskey, som förbereder lunchrushen.

Sara Granlund och Sara Lind, båda 19 år, tycker det är mindre smus-sel med alkoholen i England.

»Folk har en mer avslappnad och okomplicerad inställning, även om jag misstänker att alkoholskadorna är större här.«

- » The New Inn är en traditionell engelsk pub, där man gärna ser familjer som gäster, lägger krut på vällagad mat och eftersträvar en blandad publik.

Irländska Caroline, som har jobbat i pubsvängen i över tjugo år, berättar att det numera är många pubar som satsar på flådiga dricklistor, sena öppettider och en tuff "klubb"känsla.

Men där vill inte hon hamna.

– Jag har valt att inte ansöka om långa öppettider, det vore helt enkelt inte lönsamt. Jag skulle behöva anställa personal för att hålla öppet på tider när jag ändå inte får några gäster. Jag har öppet till midnatt fredag-lördag, övriga dagar till halvtolv. Det räcker bra. Jag vill hellre se jobbbara och familjer här, än fulla ungdomar, säger hon och berättar att framför allt söndagarna är stora familjedagar, då många kommer för att äta lunch och titta på sport på storbildsteven. The New Inn, till skillnad från en del andra pubar, tillåter barn. Caroline vill att puben ska vara en trevlig samlingspunkt för alla i grannskapet, inte ett tillhåll för suputer. Hon är mycket kritisk till den nya öppettids-lagen, som hon menar är ett slag i luften. Regeringens "ursäkt", att skapa en kontinental kafékultur med ett levande nattliv, ger hon inte mycket för.

– Pubar som väljer långa öppettider måste anställa extraperso-nal och vakter för att undvika problem. Det innebär höga kost-nader, säger hon och tillägger med ett snett leende att lagen ju också ger klirr i statskassan, bland annat i form av fler böter och licensavgifter.

– Regeringen tjänar på detta och det är väl det som är syftet, konstaterar hon lakoniskt.

Trots en matig meny, med alltifrån traditionell pubmat som njurpaj till nymodigheter som ciabatta med mozzarella, står alko-holen för 60 procent av Carolines intäkter. Enstaka gånger händer det att folk blir för fulla.

– Men det hanterar man. Jag känner de flesta som kommer hit och de bruka respektera ett nej, säger hon och dyker ner bakom bardisken.

ATT PUBKVÄLLAR SKILJER SIG rejält från pubdagar blir vi varse när vi kvällen efter hamnar på den svensk-engelska puben Harcourt Arms, som ligger mittemot svenska kyrkan i centrala London. Stämningen är hög och det är trångt runt baren. Vi är här för att träffa några svenskar som bor i London, för att höra hur de ser på engelsmännens drickande ur sitt svenska perspektiv.

Svenske illustratören Alan Adler har bott i London sedan 1971.

52-årige illustratören Alan Adler har bott i London sedan 1971, då han började på konstskola – även om han åker "hem" ett par gånger per år. Han konstaterar att svenska och brittiska alkohol-vanor inte skiljer sig särskilt mycket åt – numera.

– Men när jag flyttade hit så var skillnaden stor. Då hade vi mycket regler i Sverige. Exempelvis fick man inte köpa två öl åt gången i barer. Så jag upplevde England som väldigt fritt. Men fortfarande ser jag att svenskar har mer ceremonier kring drick-andet, det är väldigt laddat och är ofta huvudsaken på en fest. Så är det inte i England. Här är visserligen alkoholen alltid när-varande, men den är mer kopplad till ett socialt umgänge. Folk har en mer avslappnad och okomplicerad inställning, även om jag misstänker att alkoholskadorna är större här, säger Alan och tillägger att drickandet också är klassbundet på ett annat sätt än i Sverige.

– Arbetarklassen och överklassen har nog de vildaste festerna. Fast man dricker olika saker. Överklassen dricker cocktails och arbetarklassen gin&tonic, medan medelklassen dricker vin, öl och cider.

VÄSTERÅSTJEJERNA SARA GRANLUND OCH Sara Lind, båda 19 år, har ett annat synsätt än Alan. Kanske främst för att de bara har bott i London i två månader. De tycker på det stora hela att engelska ungdomar beter sig mer städat än svenska när de dricker.

– Här dricker man oftare, typ varje dag. Det är mer socialt, man tar ett glas till maten, det är inte mer med det. Hemma förfestas det mycket och folk blir fullare och oturelligare, säger Sarorna, som bägge har noterat en annan skillnad.

– Svenska ungdomar smusslar mer med spriten. Här är man mer öppen med att man dricker, det är socialt accepterat på ett annat sätt. Det är inte så privat som hemma. ■

Naturen hjälper vid bearbetning av livskris

NATUR Naturupplevelser har en stödjande effekt på rehabiliteringen efter en djup kris. Och det verkar vara naturupplevelsen i sig, inte fysisk aktivitet som promenader, som påverkar mest. Det visar en avhandling från SLU i Alnarp. Forskaren Johan Ottosson studerade en grupp äldre med stort vårdbehov och fann att de som fick vistas i en trädgård återhämtade sig fortare

än de som bara var inomhus. Detta kunde uppmätas i olika koncentrationstester. De som vistats utomhus fick också lägre puls och blodtryck.

– Naturen kan förmedla en speciell grundtrygghet och upplevelse av mening. Det är lättare att komma över en livskris om man vistas mycket utomhus, konstaterar Johan Ottosson.

MARIA ZAITZEWSKY

Tidsbesparingar viktigare än miljön

RESANDE Varför använder så många bilen, trots att den är en miljöbov? Enligt en forskare vid Karlstads universitet är den främsta orsaken tidsbesparing. Många familjer har ofta komplicerade dagsprogram, där arbetsresan med stopp vid skolor och daghem ingår. Bilpendlare prioriterar tid och flexibla transportlösningar och är beredda att betala för det. Samtidigt är bilpendlarna bara delvis medvetna om reskostnaderna, till skillnad från kollektivpendlarna, som är mycket medvetna om reskostnaderna.

Äldre får bättre minne av fisk

KOST Att man blir klok av fisk har alla hört – åtminstone som barn. Men nu är det

bevisat att kognitiva förmågor som minnet, rumsuppfattning och uppmärksamhet hos äldre förbättras om de äter fisk. Ju mer fisk, desto bättre effekt, visar en norsk studie som gjorts på 2000 norska kvinnor och män i 70-årsåldern. Allra bäst effekt har färsk fisk och fiskleverolja.

Mobiltelefoner stör sömnen

MOBILT Stäng av mobilen innan du somnar, så sover du bättre. Enligt en studie från Karolinska Institutet kan radiofrekventa fält (RF) som kommer från mobiler störa sömnen och ge huvudvärk. För dem som exponerades för strålningen tog det längre tid att gå ner i djupsömn och den förkortades dessutom med nio minuter.

FOTO: PHOTOS.COM/SAMTLIGA BILDER

INSTÄLLNING STYR HÄLSAN

HÄLSA En stark känsla av sammanhang och vår inställning till livet i stort tycks skydda oss mot skadliga effekter av hög fysisk belastning på jobbet och minskar risken för exempelvis värk i muskler och leder. Samtidigt har inkomst och arbetsmiljöfaktorer en betydelse för uppkomsten av hjärt-kärlsjukdom och försämrad psykisk hälsa. En studie om ojämlikhet i hälsa från Karolinska Institutet visar att bland annat låg inkomst ökar risken för hjärt-kärlsjukdomar, i synnerhet för män, medan arbetsmiljöfaktorer har större betydelse för kvinnors risk att drabbas av hjärt-kärlsjukdom. Studien visar också att risken för stroke är högre för kvinnor och män i yrken med lågt beslutsutrymme. Risken för hjärnblödning var högst för kvinnor med få möjligheter att ta egna beslut i jobbet.

MARIA ZAITZEWSKY

Mammor har mindre chans att bli chefer

ARBETE Män och kvinnor utan barn har ungefär samma chanser att bli chefer, men när män blir pappor ökar deras möjligheter till en chefsposition medan mammornas är oförändrade. För papporna ses föräldraskapet som ett plus, men inte för mammorna.

Andelen kvinnor som är chefer i Sverige har på 30 år ökat från 15 till 20 procent. Antalet chefer bland sysselsatta män har legat konstant kring 30 procent.

Ökad dödlighet hos barn till rökare

RÖKNING Fimpa för barnens skull! Jämfört med barn till rökfria mammor fördubblas risken för barn till rökande mammor att dö tidigt; i livmodern, som nyfödda eller under det första levnadsåret. Det visar statistik från socialstyrelsen. Dödligheten ökade dubbelt så mycket hos de barn vars mammor rökte minst tio cigaretter om dagen. Men även hos mammor som rökte mindre eller snusade ökade dödligheten hos barnen.

BOKTIPS

Farligt matfusk

Om man väljer att läsa den här boken blir matshoppandet blir aldrig mer som förr.

Den hemlige kocken
Mats-Eric Nilsson
Ordfront

MAT Mats-Eric Nilsson går systematiskt igenom våra livsmedel och det är sannerligen ingen uppmuntrande läsning. Att korven är fullmatad med vatten och förtjockningsmedel och annat skräp är kanske ingen nyhet – men nog trodde jag att skinkan i delikatessdisken var riktig skinka. Men nej, den innehåller bland annat kemiska smakförstärkare, för att ge illusionen av rött smak. Listan kan göras lång. Den färskpressade och "nyttiga" juicen är i själva verket lagrad i upp till ett år. Och eftersom den är så gammal och alla vitaminer och smaker försvunnit så lägger man förstas till arom och vitaminer på artificiell väg. För att inte tala om alla "hälsosamma" lättprodukter, där man tar bort fett, men i stället lägger till förtjockningsmedel. Konsumenten betalar mer, samtidigt som tillsatserna gör produkten billigare för tillverkaren. Lurendrejeri så det förslår!

Heta tips enligt den hemlige kocken, är att undvika i synnerhet E621, glutamat, som kan framkalla cancer. Undvik överhuvudtaget alla E-kombinationer – de är rena giftet!

En generell regel är: ju färre ingredienser, desto renare och naturligare produkt.

MARIA ZAITZEWSKY

Piteå väcker pojken i IOGT-NTOs nye generalsekreterare Stefan Bergh.

Det var här han växte upp. Mötet med en fotboll på Kvarnvallens idrottsplats, där han lirade som barn, får honom att le lika mycket som mötet med eldsjälarna i IOGT-NTOs Norrbottendistrikt.

Bergh

Pedagogiskt energiknippe

AV MARIA ZAITZEWSKY FOTO KRISTER BERG

Efter bara några steg på norrbottnisk mark blir Stefan Bergh entusiastisk. Vi har just landat på Kallax.

– Det här är hemma för mig. Det går inte att komma ifrån. Norrbotten är speciellt. Och i synnerhet Piteå, myser Stefan på sin distinkta norrländska dialekt och stegar raskt ut i det bleka dagsljuset.

Vi har tidigare diskuterat norrlänningars rykte som fåordiga, något som Stefan avfärdar som en myt. Tvärtom, menar han, är Pitebor både lokalpatriotiska och vänliga och hälsar alltid när de känner igen varandra.

Men nu är vi i Luleå och först på agendan väntar ett möte med Norrbottendistriktet. Stefan är pigg och taggad, trots att han klev upp klockan fem i morse. Något han för övrigt gör så gott som varje morgon. Vi ska snart återkomma till varför.

Han berättar att han ser fram emot dagens möte, precis som alla möten med de distrikt som han har bestämt sig för att träffa på plats, under sin första tid som generalsekreterare.

– Jag vill gärna åka ut och träffa distriktsfolket personligen, det ser jag som en viktigt del i mitt arbete just nu. Distrikten behöver ses över och stärkas i sin roll, förklarar Stefan.

Mötet börjar med en kort intervju med en lokaltidning om projektet Vit jul. Stefan svarar proffsig på alla frågor. När reportern gått blir stämningen både mer avslappnad och fokuserad. Generalsekreterarens besök är emotsett och distriktet har många tankar som man vill ventilerar. Stefan lyssnar uppmärksam och kommer med synpunkter. Samverkan mellan IOGT-NTO, UNF och Junis kommer upp som en viktig fråga, liksom behovet av en kompetenshöjning hos distrikten, så att man blir bättre på att samverka sinsemellan. Någon funderar kring det faktum att IOGT-NTO är dåligt på att synas ute på gator och torg. Finns det

något sätt att hitta billiga lösningar på mobila utställningsmontrar och liknande?

Samtalet pendlar mellan högt och lågt, mellan detaljer och mer övergripande frågor om struktur och samarbete. Efteråt känner sig Stefan nöjd och han hoppas att distriktet - förutom det positiva med att mötas öga mot öga - har fått en tydligare bild av hur hans målsättning de närmaste åren ser ut. Att öka den lokala och regionala närvaron och se till att de 23 distrikten stärks och får mer anställd personal, som kan driva bra och vettig verksamhet för alla medlemmar, både aktiva och mindre aktiva. Om fem år hoppas han att målsättningen ska ha blivit verklighet, liksom en ökad kännedom om nykterhetsrörelsen bland allmänheten.

– Vi måste bli bättre på opinionsbildande arbete och synliggöra vår verksamhet. Alla nyckelpolitiker bör veta vad vi sysslar med. Dessutom måste vi jobba på att behålla de medlemmar vi har och erbjuda dem bra verksamhet. Och så vore det önskvärt med ytterligare inkomstkällor, utöver lotterierna, sammanfattar Stefan.

OPINIONSBILDNING ÄR BARA EN av hans många kompetenser. När han fick anställning på Riksidrottsförbundet 1998, sysslade han bland annat med idrottspolitisk verksamhet och opinionsarbete. En av de saker han yrkesmässigt är mest stolt över, är att han såg till att synliggöra idrottsrörelsens samhällsvärde, vilket satte prägel på Riksidrottsförbundets fortsatta arbete.

– Idrottens värde är ju mycket större än bara verksamheten. Jag tror att det är oerhört värdefullt för ungdomar att få ta del av gemenskapen och sammanhållningen i ett lag. Och unga som sportar löper nog mindre risk att hamna i missbruk. Man har ett vettigt intresse som upptar ens lediga tid.

Idrottsrörelsen är hittills den folkrörelse som Stefan har ägnat flest år av sitt liv åt. Dels på ideell basis, som ordförande för olika skolidrottsföreningar, och senare som anställd i åtta år.

Stefan Bergh ser fram emot att utveckla IOGT-NTO och göra den till en organisation som syns och hörs ännu mer.

› – Efter så många år började jag känna att det blev för mycket idrott. Jag jobbade med det, var ideellt engagerad och coachade dessutom min sons fotbollslag. Så när jag fick möjlighet att börja arbeta som biträdande generalsekreterare på Cancerfonden tog jag chansen. Jag behövde en förändring, säger Stefan, som dock hoppade av tjänsten efter bara nio månader, till förmån för jobbet på IOGT-NTO. Varför?

– Jag hade via Riksidrottsförbundet haft kontakter med IOGT-NTO och uppfattade rörelsen som proffsig och duktig. Jag såg ett starkt engagemang för alkoholfrågan och jag kände att det var något jag gärna ville arbeta med. Men det var inget enkelt val. Jag hade kommit väl in i jobbet på Cancerfonden och älskade människorna jag jobbade med där. Men jag ångrar inte mitt beslut en sekund. Jag trivs jättebra och ser fram emot att vara med och utveckla IOGT-NTO, säger Stefan med ett leende. Att han kommer "utifrån" ser han som en fördel. Blandade grupper blir mer dynamiska, anser han.

Nykerhetsrörelsens styrkor tycker han är hängivenheten, passionen och patoset, den rika historien bakåt i tiden och alla erfarna människor.

– Och det går ju inte att bortse ifrån att IOGT-NTOs frågor är högaktuella just nu, hälsa och livsstil är på tapeten. Så vi når ut ganska lätt med vårt budskap.

Medlem blev Stefan först i samband med anställningen - och nej, han var inte nykter innan.

– Däremot har jag alltid varit måttlig. Kanske ett glas vin till maten ibland. Så för mig var det ingen stor grej att avstå. Men jag har fått ganska starka reaktioner från vänner och bekanta. Det är en lite oväntad erfarenhet, säger Stefan och funderar samtidigt

på om hans pappas höga alkoholkonsumtion kan ha bidragit till hans egen ovilja att överkonsumera.

– Pappa drack för mycket, helt klart. Det var en starkt bidragande orsak till att min föräldrar skildes när jag var sex år, konstaterar han.

Efter föräldrarnas skilsmässa levde han med sin mamma och en äldre halvsyster i en lägenhet i centrala Piteå. Hans pappa dog för tio år sedan, men mamma har han på nära håll i Uppsala, dit hon flyttade när Stefan började plugga till lärare vid Uppsala universitet 1983.

STEFAN BESKRIVER SIG SJÄLV som en person som vågar ta språnget ut i det okända. Men med sitt långa engagemang i den ideella sektorn och folkrörelsearbete, både på professionell och ideell basis, var språnget från Cancerfonden till IOGT-NTO trots allt kanske inte så gigantiskt.

– Jag "kan" sektorn, vet spelreglerna och förstår strukturen. Annars skulle det ha varit svårt att komma in så snabbt i arbetet här. Jag delar de mänskliga värderingarna och trivs med människor som verkligen brinner för något, som har idéer och mål. Frågorna är angelägna och jag upplever att det finns mycket hjärta och engagemang inom ideella organisationer. Det är därför jag har valt att fortsätta inom den här sektorn.

Är han en ledartyp?

Stefan tystnar en stund, funderar.

– Jo, det är jag nog. Att leda en verksamhet och utveckla den, det är lust och glädje för mig, och en stor drivkraft. Jag gillar att vara chef och kliva fram i min roll som ledare.

Och hur är en bra chef?

At möta människor öga mot öga är viktigt, tycker Stefan Bergh.

FOTO:MARIA ZAITZEWSKY

– Tydlig och förutsägbar. Det inger trygghet. Lyhörddhet. Att man "ser" varje anställd och är bekräftande. Öppenhet och dialog är också viktigt. Själv tror jag mig ha de egenskaperna. Dessutom är jag snäll. Lärarutbildningen var en bra skola när det gäller chefskap. Jag lärde mig pedagogik, processer och att läsa av grupper. Det har jag haft stor nytta av.

Negativa egenskaper?

– Jag är krävande, både mot mig själv och anställda. Där måste jag bli bättre på att tagga ner.

Stefan utbildade sig till högstadielärare i historia, svenska och geografi. Anledningen var att han ville arbeta med ungdomar. Han stortrivdes och upplevde att han var en bra och omtyckt lärare. Sträng och ganska krävande. Ett kvitto på det var när han många år senare träffade en gammal elev som sa att Stefan var den bästa lärare han hade haft - trots att han bara hade vikarierat i sex veckor. Eleven hade själv valt lärarbanan.

– Jag kan tänka mig att jag delvis inspirerade den här pojken till hans yrkesval. Det känns stort!

Efter sex år som lärare fick Stefan ett erbjudande att utbilda blivande lärare i metodik på universitet. Han tackade ja. Senare arbetade han med att skraddarsy internutbildningar för kommuner och företag. Ännu längre fram dök möjligheten upp att börja arbeta på Riksidrottsförbundet.

Redan som ung pojke var Stefan engagerad inom föreningslivet. Han var ordförande i flera studentföreningar och var fotbollstränare för ett pojklag, vars medlemmar bara var sex år yngre än han själv. Dem följde han ändå tills han själv var i 20-årsåldern - samtidigt som han fortsatte att spela fotboll, en sport han började med i förpuberteten, jämte lite handboll och volleyboll.

– Jag var rätt bra, var som bäst målvakt i division tre, berättar han stolt och visar, när vi så småningom hamnar på Kvarnvalens Idröttsplats i Piteå, var han brukade spela sina matcher som pojke.

Kvarnvalen väcker gamla minnen till liv och Stefan blir för en stund barnsligt glad över att träffa gamla skolkompisen Krister Berg, som av en slump är anlitad som vår fotograf.

– Jodå, han är sig lik, har hållit kroppsformen, konstaterar Krister och klappar Stefan lite på magen. Så frågar han;

– Sportar du nåt nuförtiden?

Stefan medger motvilligt att nej, det är dåligt med det. Lite promenader och cykling kanske. Tidsbristen gör det svårt att klämma in träning. Att jobbet tar sin tid kan man ju förstå.

OCH PRIVATLIVET ÄR - växlande. Ena veckan bor Stefan i Uppsala tillsammans med sina två barn Alfred, 15 och Elsa, 10, i en femrums-lägenhet. Vissa dagar är hustrun Marie-Louise, som arbetar som kommunikationschef, där. Andra veckan bor Stefan och Marie-Louise själva i en tvåa på Kungsholmen i Stockholm.

– Då passar jag på att jobba längre dagar och kan ha fler möten på obekväma tider. Under veckorna med barnen försöker jag att vara mera hemma. Då är det mycket vardagsliv, med läxor, middagsmat, handling, tevetittande och umgänge med barnen. Det fungerar bra, men visst är det en sorg att jag bara har barnen varannan vecka. Helst skulle jag ju vilja träffa dem varje dag. Barnen och familjen är min stora lycka i livet. Att de mår bra är det jag värderar högst, säger han och suckar lite över det faktum att tiden går så oändligt snabbt. Snart är ungarna stora. Han kan nästan se skillnad på dem vecka från vecka, att Elsa plötsligt har vuxit någon centimeter. Vart tog alla åren vägen?

Stefan separerade från barnens mamma i slutet på 1990-talet. Den direkta anledningen var att han hade blivit förälskad i en annan kvinna, Marie-Louise. De jobbade då bägge på Riksidrottsförbundet.

– Visst var det ett misslyckande att separera, i synnerhet som barnen var små. Elsa var ju bara två år. Samtidigt fanns det aldrig någon tvekan om att jag måste välja Marie-Louise, det kändes helt rätt, säger han enkelt.

Dagen börjar lida mot sitt slut - åtminstone tycks det så eftersom mörkret snabbt lägrar sig över Piteå.

Inte en enda gång under dagen har Stefan gäspat eller sett matt ut, trots ett digert program. Tvärtom har han lyssnat och samtalat intresserat med alla han mött. Energin verkar aldrig ta slut. Stefan skrattar.

– Jo, jag är en väldigt aktiv person. Gillar att hålla många bollar i luften. Sån är jag!

Men att vakna fem varje morgon?

– Ja, det är lite extremt. Men det har varit så sedan jag började jobba här. Det är så mycket nya intryck. Jag håller ett väldigt högt tempo, eftersom jag vill få igång olika processer och sätta mig in i rörelsens alla frågor. Men jag inser ju att det inte går att hålla på så hela tiden. Så småningom måste tempot bli lugnare.

Säger Stefan och hastar iväg till ännu ett möte i Öjebyn. ■

STEFAN BERGH

ÅLDER: 45

FAMILJ: Hustrun Marie-Louise och barnen Alfred, 15 och Elsa, 10, från ett tidigare förhållande

GÖR: Generalsekreterare för IOGT-NTO

INTRESSEN: Ideellt engagemang inom idrotten, vice ordförande i internationella studentidrottsförbundet. Litteratur, både skönlitteratur och fackböcker.

SENAST LÄSTA BOK/SEDDA FILM: Klas Östergrens "Gangsters" och filmen "Michael Clayton".

Tre författare om att leva med missbruk

En kulen höstkväll möts Åsa Linderborg, Hillevi Wahl och Anders Nyqvist, tre författare som skrivit självbiografiska böcker om att växa upp med alkoholiserade föräldrar. De pratar om det förflutna, nuet och framtiden, om gemensamma erfarenheter, föräldraskap, skam och relationer.

■ **UNDER SENARE ÅR HAR DET SKRIVITS MÅNGA BÖCKER OM HUR DET ÄR ATT VÄXA UPP MED MISSBRUK. VARFÖR DENNA TREND?**

Hillevi: Självbiografiska böcker säljer ju uppenbarligen bra. Det finns ett sug att läsa om andra människors riktiga liv, speciellt bland kvinnor. Vi som skriver ger varandra mod, tar bort skammen, väcker minnen till liv och visar att det är okej att skriva om det här.

Åsa: Fast visst är det lustigt att det nästan bara är kvinnor som skriver självutlämnande böcker. Varför det är så vet jag faktiskt inte. Därför känns det extra roligt att Anders har skrivit om det här.

Hillevi: Jag tror också att de här frågorna är mindre tabubelagda i dag, man vågar prata öppnare om det. Jag får massor av mail, en del av människor jag har jobbat med och som jag inte hade en aning om hade erfarenhet av våld och missbruk i hemmet. De finns överallt, alla bär på något bagage.

Åsa: Om någon öppnar sig och berättar så vågar fler berätta. Det är kanske inte riktigt lika skamligt längre?

Hillevi: Tidigare ville jag inte alls hålla på och rota i det här. Men sedan jag blev mamma så har jag börjat tänka på hur min uppväxt har präglat mig. Jag kunde exempelvis reagera häftigt över att min son närmade sig spisen, det väckte smärtsamma minnen till liv. Jag skrev krönikor om det

och sedan var mitt förlag på mig om att jag borde skriva en bok. För mig blev det en bearbetning av allt jag varit med om. Redan som barn minns jag att jag tänkte att jag ska aldrig glömma. Och jag ska aldrig bli som min mamma.

■ **VAD SÄGER ERA EGNA BARN OM BÖCKERNA?**

Hillevi: När mina barn är äldre får de läsa min bok om de vill. Men inte nu, de är inte redo. De blir upprörda om det antyds att mormor har gjort deras mamma illa.

Åsa: Min 16-åriga dotter har läst min bok och vi har fört ett bra resonemang kring den. Men hon tycker att det är jobbigt att jag har vuxit upp med en alkoholist, hennes morfar, som hon älskade. Fast för mig handlar inte min bok främst om alkoholo-

»Vi som skriver ger varandra mod, tar bort skammen, väcker minnen till liv och visar att det är okej att skriva om det här.«

HILLEVI WAHL

lism utan om arbetarklassen. Därför blev det en överraskning att pappas missbruk fick så stor genklang bland läsarna. Det blev uppenbart för mig att folk vill läsa om det här. Vi har nog ett extremt mörkertal av människor som delar de här upplevelsorna.

Anders: Mina döttrar får gärna läsa min bok, det är ju mycket för deras skull jag

skrivit den. Jag kommer att samtala och resonera med dem kring min bakgrund. Jag tror att det är ännu värre för dem att inte få veta. Jag har inget att dölja och inget att skämmas för.

■ **HUR HAR ER UPPVÄXT PRÄGLAT ER SOM FÖRÄLDRAR OCH KÄRLEKSPARTNERS?**

Hillevi: Jag blev vuxen tidigt och fick ta mycket ansvar. Det tror jag att "vi" alkoholistbarn har gemensamt. Det vill jag absolut inte utsätta mina barn för.

Anders: För mig tog det lång tid innan jag överhuvudtaget vågade bli förälder. Jag var rädd att inte klara det, att föra det dåliga arvet vidare.

Åsa: Så har jag aldrig känt. Visst finns där en oro över att barnen ska råka illa ut eller börja dricka, men så känner väl alla föräldrar? Vad gäller män, så har jag aldrig fallit för "farliga" typer, som dricker eller har något annat missbrukarbeteende, utan har tvärtom alltid varit med ordentliga och skötsamma män. De har nog varit mer lika min styvpappa, som var trygg och stabil, än min pappa.

Hillevi: Jag var precis tvärtom. Jag sökte mig som ung till män med olika typer av missbrukarbeteenden, de var väldigt intensiva killar. Jag vill leva fullt ut tills jag dör, tänkte jag då. Men så kom jag till en punkt när jag ville ha barn och då insåg jag att det inte skulle fungera med en sådan man. Det var nog ett ganska medvetet val att träffa en stabil man som Gunnar. Jag ville inte ge mina barn en otrygg uppväxt.

Anders: Jag är övertygad om att man inte äger sina barn, man bara har dem till låns. Och jag lever verkligen efter det. Jag är vär-

NÅGRA FÖRFATTARE SOM SKRIVIT OM SIN UPPVÄXT SOM BARN TILL MISSBRUKARE

Yvonne Domeij
"Trasdocka"
Ordfront

Susanna Alakoski
"Svinalångorna"
Albert Bonniers
Förlag

Hillevi Wahl
"Kärleksbarnet"
Norstedts

Doris Dahlin
"Skammens
boning"
Ordfront

Britta Berggren-Ericsson
"Snälla mamma
- sluta dricka"
Prisma

Anders Nyqvists
"Hatet"
Albert Bonniers

Åsa Linderborg
"Mig äger ingen"
Atlas

Anders Nyqvist, Åsa Linderborg och Hillevi Wahl har alla skrivit självbiografiska böcker om sin uppväxt med missbruk i familjen.

FOTO: MOA KARLBERG

desätter varje ögonblick med barnen och är väldigt medveten om min roll som förälder. Det tror jag är en konsekvens av min uppväxt. Jag tar ingenting för givet.

Hillevi: Åh, så tänker jag också! Jag är så oerhört tacksam för det jag har fått, det tänker jag på varje dag.

Åsa: Jag är snarare präglad av det faktum att jag är skilsmässobarn. Jag minns ju hur det var, lojalitetskänslorna mot båda föräldrarna, alla skuld-känslor. Det gör att jag har större förståelse för min dotter, som i dag är i samma situation.

Hillevi: Jag tror också att jag kanske är mer lyhörd än andra för när barn mår dåligt. Jag har känslspröten ute.

Anders: Ja, det här känner vi nog alla igen. Jag läser direkt av när folk mår dåligt. Som personalansvarig på mitt jobb är jag bra på att märka om någon har problem, där har jag nytta av mina erfarenheter. Jag kan vara ett bra stöd om en anställd har alkoholproblem, vilket har hänt. Jag berättade om min pappa, då slutade han att förneka.

Åsa: Och jag är bra på att tidigt läsa av tecken på begynnande missbruk. Jag känner direkt igen beteenden och mönster.

■ HUR SER ERT EGET FÖRHÅLLANDE TILL ALKOHOL UT?

Hillevi: När jag var ung hade jag nog kunnat hamna i ett missbruk. Jag rökte ganska mycket hasch när jag bodde ett år i San Francisco, men tyckte inte att det var så allvarligt. Det var tur för mig att vi har en hårdare syn på droger här i Sverige. Annars vet jag inte hur det hade gått. Numera dricker jag i princip ingenting. Jag vill absolut inte tappa kontrollen när jag är med mina barn, det känns inte okej. Jag får ont i magen om jag ser en förälder ragla runt på en fest.

Åsa: Där är jag av en annan åsikt. Jag tar gärna ett glas vin, även inför mina barn. Jag kan inte se något problem med det, så länge man inte blir berusad. Och det blir jag aldrig. Jag är väldigt måttlig. Däremot har ju acceptansen för alkohol i samhället ökat och det ser jag som ett problem. Numera är det självklart med vindrickande under poesiuppläsningar till exempel. Alkoholen finns överallt, hela tiden.

Anders: Jag har jättesvårt att dricka alkohol. Spontant går det bra att ta en öl, men om det är planerat får jag svår huvudvärk före. Det är psykologiskt. Och jag mår urdåligt dagen efter. Annars har jag väl inget emot att dricka, också inför barnen. Jag vill att de ska se på alkohol som något som man kan dricka med måtta, något man har ett "normalt" förhållande till.

Hillevi: Nej, jag håller verkligen inte med. Jag drack vin en gång när barnen var med och jag märkte direkt att det påverkade min reaktionsförmåga. Det gjorde mig rädd. Med barn kan saker hända blixtnasabbt. Då måste man vara alert.

Författarna Åsa Linderborg, Hillevi Wahl och Anders Nyqvist delar många gemensamma men också en missbrukare.

■ VAD KAN MAN SOM VUXEN GÖRA OM MAN SER ATT ETT BARN FAR ILLA?

Hillevi: Jag tycker det är svårt att avgöra när man som vuxen bör ingripa. Skalan för vad som är okej är ju väldigt glidande. Samtidigt önskar jag att fler vågade säga till och ingripa.

Anders: Vad gör man om man ser att en

är tabu. Tyvärr kommer missbrukande föräldrar alltid att finnas, så vi måste bli bättre på att öppna våra hem och inte vara så egoistiska. Vi måste lägga oss i mer.

Åsa: Så är det absolut. Alla barn borde vara alla vuxnas ansvar.

Anders: Något som hjälpte mig mycket som barn var tillgången till kompisars föräldrar. De förstod nog hur jag hade det och visade att deras dörr alltid stod öppen för mig. Överhuvudtaget tror jag att bra vuxna kan fungera som stöd och tröst. En scoutledare eller någon lärare.

Åsa: Själv har jag aldrig sett mig som ett maskrosbarn, jag blir förvånad när folk säger det till mig. Jag hade ju en välfungerande mamma och ett bra nätverk. Min pappa var visserligen alkoholist, men han var också en bohem, en excentriker. Ska man tycka synd om barn som lever med

»Min bok sätter ord på just skammen och mitt budskap är att man inte behöver skämmas för någon annan.«

ANDERS NYQVIST

mamma står och skäller på sin son? Jag blev vittne till just det, men gjorde inget. Men jag borde ha sagt något.

Hillevi: Ja, vi måste öva oss på att våga säga till, det gäller ju alla. I dag är det så mycket fokus på de egna barnen. Att säga till en förälder eller någon annans barn

skilda erfarenheter med att växa upp som barn till

FOTO: MOA KARLBERG

föräldrar som inte biter sig enligt mallen? Nej, jag tycker inte det, för det innebär ju inte att de måste vara dåliga föräldrar. Men gränsen går ju förstås när föräldern tappar kontrollen.

Hillevi: Att barn känner sig sedda tror jag är jätteviktigt. Det gör att man inte känner sig så ensam och utelämnad. Jag hade ju min farmor, men också kompisars föräldrar och skolpersonal som såg mig. Det är viktigt att som vuxen vara lyhörd, lyssna och prata med barn.

Anders: Jag tänker verkligen så själv. Att jag går ner på barnens nivå och verkligen är närvarande för dem. Kommunikation är jätteviktigt.

Hillevi: Vi kan väl konstatera att nätverk är avgörande för barnen. Om det finns ett bra nätverk med trygga vuxna, så kan det fungera hyfsat ändå. En annan grej är att prata mer om alkoholmissbruk i skolor. Tänk vad bra om alla barn kunde få

information om exempelvis de roller som många barn till alkoholister tar. Clownen eller den duktiga flickan. Många skulle känna igen sig och inte känna sig konstiga eller helt ensamma. Att upptäcka att fler har det som jag tror jag är viktigt.

Åsa: Själv är jag tacksam mot den starka offentliga sektor som fanns när jag var barn, och som nu monteras ner. Med fler lärare i skolan och personal på dagis ökar chansen att barn som far illa upptäcks och får hjälp.

■ HAR NI FÖRSONATS MED ERT FÖRFLUTNA?

Hillevi: För mig har det svåraste varit att bli vuxen. Hur gör man för att bli lycklig? När jag stod inför vuxenlivet var jag som en sårad krigsveteran, alltid på helspänn. Jag hade ju genomlevt ett krig. Hur hantarerar man ett normalt liv? Jag försökte prata med min mamma om det som varit. Men det gick inte att resonera med henne. Hon levde i sin egen värld. Det är som det är. Jag lär aldrig få en förklaring. Men som vuxen kvinna kan jag ändå tänka annorlunda än när jag var barn. Nu har jag lättare att acceptera.

Anders: Jag har faktiskt aldrig sett mig som ett offer. När min pappa dog blev vi bara lättade. Då började mitt liv.

Åsa: Men har du aldrig varit arg på din mamma? Hon hade väl också ett ansvar gentemot er barn?

Anders: Mamma hade det tufft, så jag fick tidigt ta ansvar själv. Visst hade hon ett ansvar att göra något åt situationen, men nej, jag är inte arg på henne. Folk tror att jag känner som titeln till min bok. Hat. Men så är det inte. Jag är inte bitter längre.

Åsa: Jag har aldrig känt något behov av att konfrontera min pappa, jag ville inte utsätta honom för det. Han visste vad han hade gjort mot mig, som valde flaskan före sitt barn. Dessutom var han så svag.

■ ÄR ALKOHOLPROBLEM LIKA SKAMLIGT I DAG?

Hillevi: På ett sätt är det kanske det. Samtidigt talar man ju mer om det i dag. Och våra böcker visar ju vilket behov av dialog kring de här frågorna som finns. De fungerar förhoppningsvis som en öppning. Min bok slutar ju också lyckligt. Det visar att det finns hopp, även för barn som haft det som jag.

Anders: Jag tycker ändå att skammen fyller en funktion. Om ingen kände skam, skulle ingen hejda sig. Tyvärr så skäms man ofta å andras vägnar, vilket är en orsak till att familjer bygger upp en fasad. Jag tycker att min bok sätter ord på just skammen och mitt budskap är att man inte behöver skämmas för någon annan. Det är ju inte mitt fel att min pappa drack! Jag ska inte behöva skämmas för det!

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzevsky@iogt.se

BIOGRAFI

Åsa Linderborg

ÅLDER: 38 år

YRKE: Författare och journalist

FAMILJ: Gift, två barn, Amanda, 16 och Maxim, 8

BOR: i en lägenhet i Uppsala

AKTUELL med boken "Mig äger ingen" (Atlas)

Anders Nyqvist

ÅLDER: 40 år

YRKE: Författare och chef på ett IT-företag

FAMILJ: Fru och två barn, Klara och Ella

BOR: i hus i en förort till Stockholm

AKTUELL med boken "Hatet" (Albert Bonniers Förlag)

Hillevi Wahl

ÅLDER: 42 år

YRKE: Författare och journalist

FAMILJ: Man och två barn, Movitz, 1 och Elliot, 3

BOR: i lägenhet i Stockholm

AKTUELL med boken "Kärleksbarnet" (Prisma)

FOTO: MOA KARLBERG

Richard Hyung-ki Joo
och Aleksey Igudesman.

Youtube-kändisar driver med klassisk musik

Rikskonserter
A little Nightmare Music

ROMAN Över sju miljoner har sett deras klipp på internetsajten Youtube. Nu kommer den galna duon Igudesman&Joo till Sverige! De turnerar till bland annat Karlstad och Säffle under januari och februari.

Med glimten i ögat och en stor portion humor driver violinisten Aleksey Igudesman och pianisten Richard Hyung-ki Joo med den klassiska genren i ett program som de kallar "A little Nightmare Music". De två musikerna tar oss med till en värld där Mozart, Beethoven och Rachmaninov spelas sida vid sida med allsång, handklapp, pop, Bond-teman och Riverdance. En salig

Kärleksfull skildring av en enkel kvinna

Mödrar och söner
Theodor Kallifatides
Albert Bonniers Förlag

ROMAN En vardag reser Theodor Kallifatides till Aten för att träffa sin åldriga mor. Han har kommit till insikt om att

åren går och att det här mötet mycket väl kan vara ett av de sista. Det är kanske hans sista möjlighet att komma henne nära, att äta hennes underbara "loukomades" till frukost och höra hennes historier från det förflutna. Resan till Aten blir en resa i tid och rum, där också faderns historia berättas, naket och enkelt. Läsaren kastas nästan hundra år bakåt i tiden, samtidigt som nuet är ständigt närvarande i moderns lilla lägenhet. Hennes omsorger om sonen är rörande och hon betar sig så som mödrar ofta gör; är alltid steget före, lyssnar, förmanar och vårdar. I hennes famn blir Theodor än en gång en pojke. Det är en kärleksfull skildring av en enkel kvinna – som utspelar sig under några få, varma dagar. I denna lilla värld och under denna korta tidsrymd, inryms ett helt livsöde som i det lilla blir till något stort och vackert. Men det är också en skildring av en man som en gång lämnade sitt hemland för Sverige. Och som i och med det lämnade sina rötter och banden till den första kärleken – modern. I moderns rediga yttre lyser smärtan över ett "förlorat" barn ofta igenom. Theodor Kallifatides språk är som alltid poetiskt och sprött.

MARIA ZAITZEWSKY

HÄMND UTAN PERSPEKTIV

Leo
Svensk film med Leonard Ternfelt, Shahab Salehi och Josef Fares

ROMAN Leo och hans flickvän Amanda drabbas av ett oprovcerat överfall en kulan natt. Leo blir misshandlad och Amanda blir skjuten i magen, en skada hon avlider av. Efter att den akuta sorgen lagt sig, blir Leo besatt av tanken på hämnd. Genom att döda den som dödade hans kärlek kommer han att kunna gå vidare – och upprätthålla sin heder som man. För att få stöd, söker han upp kompisarna Josef och Shahab (ja, namnen är skådisarnas egna), som först försöker hindra honom, men som sedermera accepterar att hjälpa. Det går förstås riktigt illa. Filmen är enkelt uppbyggd i scener, den är nära, otäck med brutala scener och intensiv. Den gör att man själv funderar kring rätt och fel; hur skulle jag själv agera? Skulle jag vilja hämnas? Den tydliga etiska frågeställningen gör filmen spännande och tankeväckande. Samtidigt är den endimensionell. Vi får bara Leos perspektiv. Det hade varit intressant att få en aning om vad som låg bakom attacken på Leo och Amanda. Filmen kommer att medverka vid Berlin Film Festival i februari.

MARIA ZAITZEWSKY

Detaljer som etsar sig fast

Tiro
Stewe Claeson
Norstedts

ROMAN Marcus Tullius Cicero (106-43 f.kr.) är en av de romerska författare från antiken som vi vet mycket om. En stor del av det han skrev finns nämligen bevarat. Han hade en skrivare som hette Tiro och

om denne man har Stewe Claeson nu skrivit en roman.

Handlingen utspelar sig under en dag. Skrivaren har hunnit bli närmare hundra år. Han tänker dagligen på "gamle herrn" där han bor på sin lantgård vid Neapelbukten. Bland tjänstefolket finns en barberare, som den gamle förgäves får vänta på, en flicka

som är hans ständiga hjälp och en pojke som visar sig kunna läsa. I stället för att straffa pojken, något som denne väntar sig efter att ha tittat i bokrullarna utan lov, blir Tiro förtjust i pojkens tilltag.

Men plötsligt bryts friden av ett spektakulärt mordfall. Två män dödas och deras skamliga beteende mot barberarens hustru tycks vara orsaken.

Troligen läste Claesson latin i skolan. Hans bok "Pigan i Arras" (1993) handlar om en pilgrimsresa. Huvudpersonerna är Birgitta Birgersdotter, hon som senare skulle kallas "Heliga Birgitta", och hennes make Ulf Gudmarsson. De är på väg hem från den helige Jakobs grav i Santiago de Compostela. Riddar Ulf talade på latin i Arras med en annan riddare. Under många hundra år var latin det språk som var och en som gått i skola kunde göra sig något så när förstådd på. Att Claesson skriver om en sådan detalj är ett exempel på att jag kommer ihåg hans böcker. Det är alltid något i dem som etsar sig fast. Detta "något" kanske helt enkelt är att de är så bra.

BIRGITTA MILITS

Lagom spännande Nesser

En helt annan historia
Håkan Nesser
Albert Bonniers Förlag

ROMAN En grupp svenska turister, några par och några singlar, semesterar i Bretagne sommaren 2002. De lär av en slump känna varandra och börjar umgås. Det är lättamt, avslappnat och lite flirtigt på

och lite "crazy" blandning som visar sig fungera väldigt bra ihop. Duon, som har turnerat världen över, utvecklar traditionen från Victor Borge och andra musikaliska underhållare. Båda har sin bakgrund inom konstmusiken och är verksamma solister också i andra sammanhang. Aleksey kommer ursprungligen från Ryssland och Joo är engelsman med koreansk bakgrund. De lärde känna varandra redan som 12-åringar, när de studerade musik vid Yehudi Menuhin School i England.

Turnéplan finns på www.rikskonserter.se.

Nu forskning om litteratur

DOKUMENTÄRRÖMAN

I "dokumentära romaner", är verkligheten dramatiserad och fiktionaliserad. Denna litteratur har en

mycket bred publik, inte minst bland unga läsare. I skolan används den som ett sätt att främja lustfylld läsning. Och enligt litteraturforskaren Annette Årheim, som skrivit avhandlingen "När

realismen blir orealistisk", har "faktionslitteraturen" positiva effekter på svenskundervisningen. Ungdomarna upplever att böckerna känns angelägna och spännande, vilket bidrar till att öka läsandet.

ett vänskapligt plan. En dag dyker en frimodig 12-årig flicka från orten upp och vill måla deras porträtt. Så småningom blir hon en del av gruppen och envisas med att hänga med när de ska göra en dagslång båtutflykt.

Fem år senare börjar någon mörda de forna vännerna från Frankrikesresan, men först efter att kriminalinspektör Gunnar Barbarotti från Kymlinge har förvarnats om mordet via anonyma brev. När brev efter brev dimper ner och turisterna från Bretagne sakta men säkert reduceras i antal, får fallet stor uppmärksamhet i media. Frustrationen över att inte lyckas fänga mördaren är stor – och Barbarotti inser att han står inför ett knepigt fall. Ska han lyckas förhindra åtminstone ett mord?

Det här är en småputtrig och lagom spännande deckare som lyser upp i vintermörkret. Det pågående fallet, alla lösa pusselbitar och Barbarottis privata förvecklingar med nya kärleken Marianne varvas

med den andra historien, den från 2002, som berättas ur mördarens perspektiv. Vad var det egentligen som hände på båten? Varför gjorde han så noggranna anteckningar från Bretagne? Och vad var hans motiv? Frågorna hopar sig in i det sista och upplösningen är överraskande.

MARIA ZAITZEWSKY

Sköna inblickar i människors liv

Taxi
Alexandra Pascalidou
Atlas

ROMAN Taxi-chaufförer sägs vara de medborgare som kanske vet mest om samhället de lever i. Genom sina körningar skär de genom samhällets alla skikt; de kör rika, medelklass, kufar och kändisar. De har sett och hört det mesta och många har själva brokiga levnadshisto-

rier. En del taxichaufförer med utländsk bakgrund har höga utbildningar, men har på grund av livets omständigheter tvingats köra taxi. Några gör det som ett levebröd, andra har lärt sig att älska jobbet, trots att det är slitsamt och dåligt betalt. Alexandra Pascalidou har åkt taxi i många olika länder – Grekland, USA, England och Sverige – och har intervjuat några av de chaufförer hon åkt med. Deras historier är berättade med deras egna ord och det gör dem intressanta, spännande och intensiva. Några historier är långa och lika fantastiska som sagor. Här finns ungraren som suttit i fängelse i USA och som bott i Kanada innan han kom till Sverige. Här finns iraniern som kör taxi i Hollywood och som för länge sedan genomskådat den amerikanska drömmen. Andra historier är korta och koncisa, nästan lakoniska. Sammantaget är de små sköna inblickar i helt vanliga människors liv.

MARIA ZAITZEWSKY

MISSA INTE

1 DVD Lagom till nobelprisutdelningen, släpptes årets nobelpristagare Doris Lessings debutroman "Gräset sjunger" på dvd. Filmen (och boken) handlar om den frusttrade Mary, som avskyr sitt liv tillsammans med en fattig farmare i den afrikanska bushen och känner en erotisk dragning till sin svarte tjänare. Den här filmen är från 1981, med Karen Black och John Thaw i huvudrollerna.

2 BOK "Ge dom fingret" (Debutantförlaget) av Martha Montoya. Shafiq växer upp i en miljonprogramsförort med föräldrar som lever i totalt utanförskap. Han drivs in i armarna på ett gäng, vars värderingar handlar om att använda våld för att uppnå det man vill ha. En känslig, stark och "inifrån" berättad historia som berör, enligt en entusiastisk Accent-läsare.

3 FILM "Flyga Drake", som bygger på internationella bästsäljaren Khaled Hosseinis episka roman om fäder och söner, vänskap, svek och försoning. Boken har sålt i mer än 350 000 exemplar i de nordiska länderna. Biopremiär i början av nästa år.

HALLÅ DÄR HÅKAN NESSER, AKTUELL MED UTMÄRKELSEN "ÅRETS DECKARE" FÖR "EN HELT ANNAN HISTORIA"

Deckarpris till Nesser

Hur känns det?

Bra. Framför allt så visar det att jag har många nöjda läsare och det är ju för läsarna jag skriver.

Varför vann "En helt annan historia"?

Den har en bra intrig och ett överraskande slut, som ingen kan förutse. Det är helt enkelt en bra

historia, som dessutom är ganska klassisk i sin stil och berättande. Det tror jag går hem i stugorna.

När kommer nästa Barbarotti-roman?

I augusti nästa år. Den är nästan färdig. Och den är helt annorlunda än den förra. Den är allt annat än klassisk och är knappast ens en kriminalroman.

Vad skriver du på just nu?

En roman som utspelar sig i New York. Det är

Håkan Nesser

ingen deckare, utan snarare en existentiell thriller. Men egentligen vill jag inte kalla den så, uttrycket känns så uttjat, haha. Men visst är det en thrillerartad roman.

Du bor i New York. Vad skiljer amerikanska deckare från europeiska?

Det är en klar temposkillnad, där amerikanska deckare är snabbare och innehåller mer action. Man jobbar ofta som om boken ska bli film och det är mycket cliffhangers och sådant. Personligen föredrar jag det lugnare berättandet, det mer gemytliga, som ofta finns hos europeiska deckare.

MARIA ZAITZEWSKY

Var är polisen när man verkligen behöver den? Det undrar Stefan Jarl i sin krönika. Det verkar som om det mest effektiva sättet för polisen att klara upp brott på är att avskriva dem eller att hålla sig så långt borta som möjligt från brottsplatsen, reflekterar han.

Polisens nya taktik

AV STEFAN JARL

En av anledningarna till att socialdemokraterna förlorade förra valet var människornas upplevelse av ottrygghet i samhället. Man är rädd för våldet på stan och upplever att vem som helst kan bli nersparkad. Äldre människor håller sig hemma när mörkret faller. Att ställa sig i en krogkö en fredagsnatt innebär att man kan få en smäll, både av kroggästerna och vakterna. Att anmäla ett inbrott är meningslöst, en cykelstöld avskrivs på momangen.

I statistiken klaras fler och fler brott upp genom att anmälningarna slängs i papperskorgen. Kriminologen Leif G W Persson konstaterar uppgivet att vi har Europas minst effektiva polis.

Efter valet skulle det bli ändring av. Alliansen lovade en mer målmedveten kamp mot den organiserade brottsligheten, duktigare poliser och ett myller av närpoliser på gatan. Jag vet inte hur lång tid ett sådant löfte tar att uppfylla. Det har gått ett år nu.

Är det någon som ens sett röken av dessa löften?

Man kan lära sig mycket genom att studera andra länder. I de nedslitna förorterna till Paris blev det kravaller för några år sedan. Arbetslösheten är skyhögt i förorten Clichy-sous-Bois. Husens underhåll är kraftigt eftersatt med skitiga och förstörda trapphus, befolkade av svårt drogberoende ungdomar. Bilar sattes i brand och stenar kastades mot polisen.

Så är det i alla fall inte här hemma i Sverige, hette det då. Nej, här är det mycket värre. När det blev kravaller i förorten Ronna utanför Södertälje sköt man rakt in genom fönstren i polishuset. Nyligen sköt

ILLUSTRATION: RUZ

man rakt in i polishuset i Partille utanför Göteborg. Några dagar senare fick polisen se sina tre helikoptrar skjutas sönder i sin hangar. Är inte det allvarligare?

Den nye presidenten i Frankrike, Sarkozy, lovade krafttag. Buset skulle bort. Men det enda som hänt är att polisstationen i Clichy-sous-Bois lagts ner. Nu vågar sig inte ens polisen in området, om man får tro reportagen. Buset tog över.

När nu Alliansen lovar krafttag så befärar jag att det är den här franska taktiken vi får ta del av, att duka för problemen i stället för att ta tjuren vid hornen. I tidningen läser jag nämligen att Rikspolisstyrelsen ville inrätta en specialstyrka för att ta itu med den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten. Men det sa genast justitieminister Beatrice Ask nej till.

I tidningen läser jag några notiser som pekar i samma riktning. En familj i Småland överraskade två bensintjuvar och tillkallade polis. Polisen kom och förhörde de båda tjuvarna men lämnade dem sedan kvar hos den rädda familjen. "Tjuvarna har erkänt, de är inte längre vårt problem", sa polisen och åkte därifrån. "Vad ska vi göra?", sa mamman. "Ge tjuvarna bensin så de kan köra iväg", var polisens besked innan de for.

Tjuvarna fick bensin av den vettskrämda familjen och drog därifrån – utan körkort och i en bil som var belagd med körförbud. Polisens talesman i Växjö säger att "allt gått rätt till enligt alla regler".

Nästa dag läser jag en annan artikel med rubriken: "Sen ankomst ny polistaktik vid rån". När Forex kontor i Helsingborg rånades med hjälp av sprängdeg tog det 33 minuter innan den chockade personalen kunde se någon polis. "Får vi ett larm om ett rån åker vi inte på det för det kan vara farligt. Vi kan bli skadade", säger polisens informationsdirektör. "Det är en medveten strategi". Inträffar ett brott håller sig alltså polisen undan. En ny taktik?

Nu menar inte jag att detta skulle vara en allmän trend, det vore för sorgligt om så var fallet. Nej, men jag undrar om inte dessa rapporter tyder på behovet av en ny polisorganisation. Vad ger dessa slags rapporter för signal till buset? Om polisen backar så flyttar självklart buset fram sina positioner. Vinner buset så kanske vi får göra som i Clichy-sous-Bois: lämna stationen.

Förresten när såg du en polis senast? ■

FILMARE MED SOCIALT ENGAGEMANG

STEFAN JARL är filmregissör och har mottagit en mängd priser för sina filmer världen runt. Han förknippas kanske mest med de tre filmerna om Kenta och Stoffe, den så kallade Mods-trilogin (Dom kallar oss mods, Ett anstän-

digt liv och Det sociala arvet). Stefan Jarl startade för över 30 år sedan Folkets Bio, som importerar och distribuerar kvalitetsfilm. I tio år höll han i filmfestivalen i Båstad. Han har också gett ut en handfull böcker. Den senaste i raden är

nyutkomna "På Gästgivarns vis". I januari kommer Cyril Hellmans intervjubok där Stefan Jarl berättar om sitt liv och sina verk.

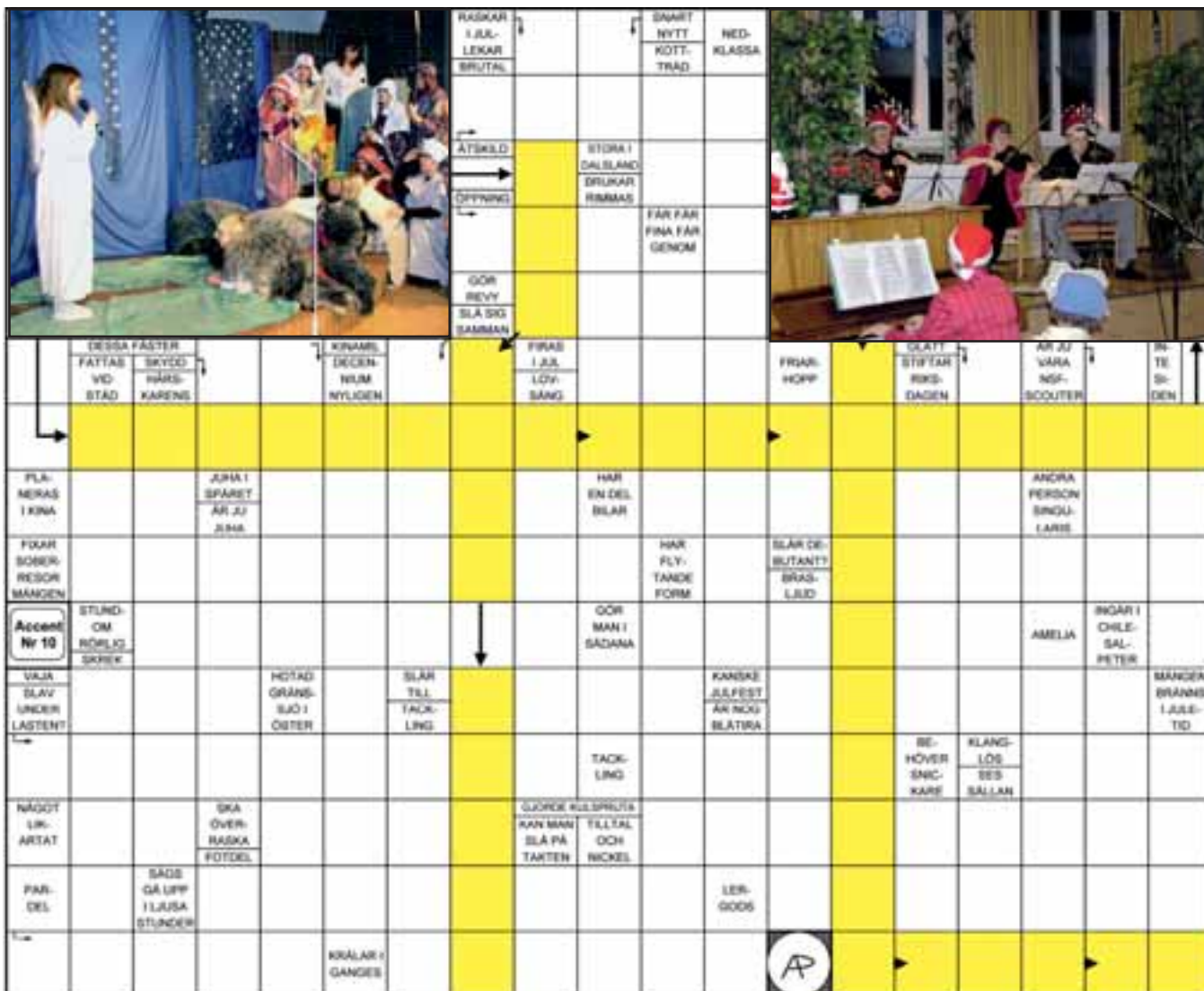
Modsfilmerna har blivit uppmärksammade i omgångar, både i Sverige och i en rad

andra länder. De har också intresserat forskaren Ingrid Esping, som nyligen doktorerat vid Lunds universitet med avhandlingen Dokumentärfilmen som tidsresa – Modstri-login.

EVA ÅHLSTRÖM

Stefan Jarl

KORSORD NR 10 2007

LÖSNING NR 8 2007

MILJONLOTTER ATT VINNA. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som därefter har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm senast 25 januari 2008. Märk kuvertet Kryss 10/07.

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

VINNARE NR 8 2007

FÖRSTA PRIS: Tre Miljonlotter: Herbert Bylund, Härnösand.
SIDOVINSTER: Varsin Miljonlott Kurth Dolck, Ryd, Elsa Thor, Eriksberg, Stugun, Fia Sjöblom, Växjö, Ann-Charlotte Ekblom, Nyhamn, Bjärträ, Marianne Johanson, Söderköping, Elizabeth Lindgren, Lycksele, Inga-Lisa och Ebbe Åsenhed, Ödeshög, Sigvard Bodin, Snarböle, Norrala, Margareta Pettersson, Örebro. Accent gratulerar!

Visst vill distrikt och föreningar samarbeta. Men det måste ske på deras egna villkor och inte styras av förbundet. Så låter det när företrädare för distrikten i Örebro och Östergötland träffas. Det är en av nio träffar som inleder en ny satsning på regional utveckling inom IOGT-NTO.

Samarbete är nyckeln till regional utveckling

På ett hotell i Askersund möttes ledningen i Örebro och Östergötlands distrikt för att diskutera samarbete.

■ **ASKERSUND** – Ni kan väl bjuda in vår distriktsstyrelse till en diskussion om hur det är att ha kvinnor i ledningen, säger Per Holm med adress till de tre männen från Östergötland.

– Och samtidigt kan ni berätta för oss hur ni jobbar med familjeklubbar.

De har träffats på ett hotell i Askersund för att diskutera regional utveckling och möjligheter till samarbete över distriktsgränserna. Per som är distriktskonsulent i Örebro har med sig Carina Eriksson och Gunnel Blomqvist, ordförande respektive kassör i distriktet, och från Östergötland

deltar distriktets ordförande Peter Olsson, kassören Bengt Sandberg och sekreteraren Berne Hagström.

Alla har varit med länge och deltagit i otaliga diskussioner om utvecklingen i distrikt och föreningar. Alla är också vana att snabbt greppa en uppgift, som att lista de mest angelägna projekten just nu i det egna distriktet och fundera över hur de kan samarbeta med grannndistriktet.

Thomas Olli från Tollare folkhögskola och Johnny Johansson från förbundskansliet är processledare och håller i samtalen, byter av varandra och hjälps åt att hålla alla på gott humör. Där har de för övrigt

»Välkommen till verkligheten. I distriktet har vi aldrig haft några vattentäta skott.«

BENGT SANDBERG, ÖSTERGÖTLAND

god hjälp av deltagarna som är vana att själva leda möten av alla de slag.

Träffen i Askersund är en av nio, där två eller tre distrikt möts för en första diskussion om förbundets stora satsning på regional utveckling.

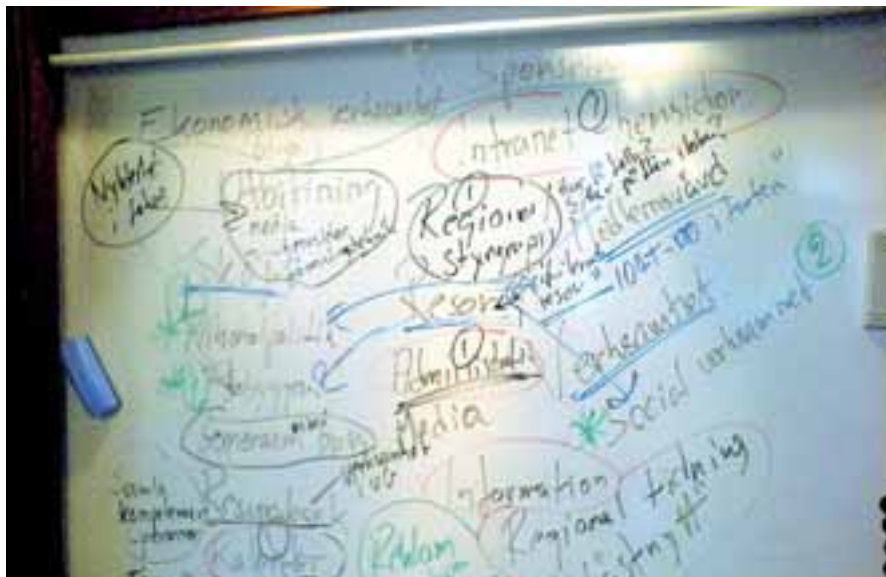
Johnny går igenom bakgrunden till projektet och förklarar målet: att utveckla distriktens förmåga att samverka i ett regionalt perspektiv, att forma utvecklingsplaner för det regionala arbetet och att involvera folkhögskolor och studieförbund i det regionala arbetet.

Men redan innan deltagarnasamlas kring den första uppgiften, att beskriva nuläget i sina distrikt, får han och Thomas svara på oroliga frågor om vad förbundet egentligen vill med projektet: Är det meningen att distrikten ska slås ihop i större regioner som i så många andra organisationer? Finns det kanske redan en karta över en ny regionindelning?

– Det handlar inte om någon organisatorisk förändring, försäkrar Johnny och Thomas. Syftet är att "stärka den lokala och regionala närvaron", och träffarna är till för att diskutera möjligheter att samarbeta kring verksamhet och aktiviteter.

GRUPPNA PRESENTERAR SINA NULÄGEN för varandra, inte bara det som de är stolta över, som den lyckade satsningen på socialt arbete i Örebro och de nya medlemmarna i Östergötland, utan också det som inte går så bra. Det förebyggande arbetet verkar gå trögt i båda distrikten. Här kanske man kan tänka sig en gemensam kraftsamling?

Per berättar om "Mellanstadssatsningen" som genomfördes för ett par år sedan av de anställda i de här båda distrikten plus Västmanland och Värmland. Eftersom de anställda ofta arbetar ensamma, kom de överens om att hjälpas åt med någon större aktivitet i varje distrikt – dörrknackning i ett bostadsområde, skolbesök eller något

Möjligheterna är många, även om det kan se snårigt ut ibland.

FOTO: SÖREN ERIKSSON

Fortsatt satsning på det sociala arbetet hamnar överst när Carina Eriksson, Gunnel Blomqvist och Per Holm från Örebrodistriktet sätter ihop en topplista över önskad utveckling.

FOTO: EVA ÅHLSTRÖM

annat som bestämdes av värddistriktet.

– Vi såg vitsen med samarbete, och det fungerade bra, men då var intresset inte så stort från förbundet, säger Per lite syrligt.

– Då har väl tiden kommit ikapp er nu, säger Johnny avväpnande.

Arbetet går vidare med topplistor över önskad utveckling och jämförelser mellan de egna planerna och mål och verksamhetsinriktning som fastställdes vid kongressen i somras.

– Vi har ju själva varit med och beslutat om målen, säger Bengt Sandberg. Så det har varit naturligt att utgå från dem när vi gjort distriktens arbetsplaner. Mycket stämmer, men allt har vi inte kunnat genomföra.

De konstaterar också att de tre områdena hänger ihop. När de möter kommunpolitiker, är det ofta förebyggande och socialt arbete de diskuterar. Johnny berättar om den nya organisationen på förbundskansliet, där de tre verksamhetsområdena samlas i en verksamhetsenhet för att öka samarbetet.

Johnny Johansson från IOGT-NTO-förbundet och Thomas Olli från Tollare folkhögskola leder arbetet.

FOTO: EVA ÅHLSTRÖM

– Välkommen till verkligheten, säger Bengt. I distriktet har vi aldrig haft några vattentäta skott. Där måste vi alltid jobba över hela linjen.

Han och de andra hoppas att det nu ska bli lättare att "prata med förbundet" och inte behöva söka bidrag till ett verksamhetsområde i taget.

De är kritiska mot att "de där uppe" på

förbundet har för bråttom med förändringar.

– Lite mer långsiktighet skulle inte skada, tycker Peter Olsson.

UTVECKLINGSKONSULENTERNAS ROLL STÅR OCKSÅ på programmet. Att den är oklar och behöver förtydligas är de rörande överens om. Deras erfarenheter vittnar, precis som Sven Nygrens utredning och debatten vid kongressen, om att uppfattningarna går isär både om vad utvecklingskonsulenter ska göra och om vilken nytta distrikten kan ha av dem.

– Arbetsbeskrivningen är A och O, understryker Per, och de andra instämmer. Utvecklingskonsulenter får inte "runda" distrikten utan måste arbeta i samförstånd med dem.

– Men visst är de en resurs, säger Peter. De kan förmedla idéer och kunskap mellan distrikt och föreningar, och de fungerar som en länk till föreläsare och andra resurspersoner.

– Vi kan behöva nya ögon ibland, tycker >

Berne Hagström, Peter Olsson och Bengt Sandberg från Östergötland vill gärna ha fler träffar över distriktsgränserna.

Bengt. Någon som kommer utan våra skygglappar.

Efter en stunds diskussion är de överens om att det måste finnas en tydlig gemensam arbetsbeskrivning för utvecklingskonsulenter och en tydlig samordning på förbundet – men att det också ska vara möjligt att vid behov låna in en utvecklingskonsulent med specialistkompetens från en annan region.

På topplistorna över områden att utveckla har en grupp satt upp "värva aktiva medlemmar" och den andra "få nya medlemmar aktiva". De inser snabbt att det här är ett område att samarbeta kring – gemensam utbildning och gemensamma aktiviteter för att välkomna nya medlemmar och få dem att känna sig behövda i föreningarnas arbete.

– Vi behöver fler lokala träffar, där människor kan lära känna varandra, tycker Berne. Det är en förutsättning för att fler ska bli aktiva.

ETT ANNAT GEMENSAMT ÖNSKEMÅL är att utveckla samarbetet inom rörelsen, med Junis, UNF och NSF. Här kan man säkert också hjälpas åt och lära av varandra. Kanske gå vidare efter Vit Jul-kampanjen som fått fart på alla delar av rörelsen.

– Vi behöver erfarenhetsutbyte över huvud taget, säger Bengt Sandberg. Bara att distriktsstyrelserna träffas ger säkert nya idéer.

Thomas konstaterar att erfarenhetsutbyte står högt på listan över önskemål vid alla kurser och konferenser

– Men det är inte sånt här man diskuterar vid vanliga distriktsstyrelsesamlingar, säger Gunnel.

– Det är bra att få gå lite på djupet, instämmer Carina. Sådana här frågor får man annars bara diskutera i pauserna på förbundets samlingar.

Innan de skils åt har de bestämt att de ska ordna en träff mellan de båda distriktsstyrelserna. Och att de gärna fortsätter diskussionerna om regionalt samarbete vid en ny samling i vår. Men då får det bli i Örebro.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

Hur kan distrikten i Jämtland och Västernorrland samarbeta? Robert Lindh från IOGT-NTO-förbundet diskuterar med Hans-Olof "Hansa" Andersson och Vivan Åhman från Jämtland.

FOTO: LENA LINDGREN

Ska bygga nya broar

Projektet RUP-09 ska utveckla IOGT-NTO på lokal och regional nivå. Det finns en del broar att bygga – och en del att riva.

■ **RUP-09** Det regionala utvecklingsprojektet ska "förstärka den lokala och regionala närvaron". Vad betyder det, och hur ska det gå till?

– Viktigast är att flytta fokus i rörelsen från utveckling av centrala verksamhetsområden till utveckling av det lokala och regionala arbetet, säger Jan Linde, förbundsstyrelsens representant i den rådgivande projektgruppen.

– Att vara närvarande och synlig i lokalsamhället är viktigare än vi insett tidigare. Det räcker inte att öka antalet anställda för att rörelsen ska utvecklas. Vi måste också se värdet av det ideella arbetet och den ideella kraften. Om vi ska vara självkritiska, har vi haft en tendens att underskatta värdet av medlemmarnas närvaro i lokalsamhället.

Startskottet för projektet RUP-09 gick vid en distriktsstyrelsesamling i september. Då tillsattes också den rådgivande projektgruppen med företrädare för distrikten. Nästa steg var att utse en projektledare, Lena Lindgren från Umeå. Under novem-

ber genomfördes sedan nio regionala seminarier (se artikeln här intill) om förutsättningarna för samarbete över distriktsgränserna.

De visade att det finns stort intresse för samarbete och rader av konkreta förslag – men också en oro för att det regionala utvecklingsprojektet ska vara första steget i en "regionalisering" eller sammanslagning av distrikten i större regioner.

– Vi har till och med fått höra att nya utvecklingskonsulenter redan skulle vara utsedda för placering i de nya regionerna, berättar projektledaren Lena Lindgren. Det är förstås inte sant!

Jan Linde är också tydlig på den punkten:

»Vi ska inte omorganisera IOGT-NTO. Det vi ska göra är att flytta fokus.«

JAN LINDE, FÖRBUNDSTYRELSEN

– Vi ska inte omorganisera IOGT-NTO. Det vi ska göra är att flytta fokus och öka samverkan där det går, till exempel mel-

lan två kommuner på varsin sida om länsgränsen.

– Vi har ett handikapp i en snabbt föränderlig värld att vi har så starkt fokus på länen. För de flesta är det ointressant var länsgränsen går i stället borde vi ha ett "kyrktornsperspektiv". Det område som är intressant är det man ser om man klättrar upp i kyrktornet. Och då spelar gränser som floder eller sjöar ingen roll. Samhället utvecklas utifrån tillgänglighet.

Som exempel tar han Västra Götalands-

regionen, där IOGT-NTO har tre distrikt i ett län, och där distriktskonsulenter samarbetar och gemensamt söker bidrag från regionen. De sköter själva fördelningen av pengarna och driver dessutom ett gemensamt folkhälsoprojekt.

– Distrikten äger projektet, fortsätter Jan Linde. Initiativen till samarbete ska komma från distrikten själva, inte från förbundet. Därför får förbundsstyrelsen inte delta i de regionala seminarierna. Enda undantaget är de FS-ledamöter som är distriktsordförande.

PROJEKTET RUP-09 PÅGÅR TILL januari 2009. Fram till dess är projektledaren Lena Lindgren den sammanhållande länken. Det är också hon som ska sammanfatta rapporterna från de nio seminarierna och tillsammans med projektgruppen försöka hitta en struktur för det fortsatta arbetet.

– Som helhet känns diskussionerna stimulerande, och det finns en tydlig vilja till förändring, samverkan och gemensamt utvecklingsarbete, säger hon.

– Än återstår många broar att bygga – men också en del att riva, tillägger hon. Ibland har man svårt att diskutera förut-sättningslöst och se förbi dagens distriktsgränser och kretsar.

Anna-Greta Johansson från Värmland är med i den rådgivande projektgruppen.

– Jag hoppas att det här är starten på något nytt, en utveckling av distriktens verksamhet och av samarbetet mellan distrikt och föreningar. Och jag hoppas att det i sin tur leder till att ännu fler än idag upptäcker IOGT-NTO.

– Viktigast nu är att få upp ögonen för att vi måste samverka mer än vi gör idag, tycker hon. Inte bara mellan distrikten utan också mellan föreningarna. Idag har vi för mycket brandväggar.

Ett positivt exempel är samarbetet mel-

lan hennes eget distrikt Värmland och Skaraborgsdistriktet i det sociala arbetet.

– Där har vi bytt erfarenheter och hjälpt varandra att tänka i nya banor. Det kan vi säkert göra inom andra områden också.

– Bara att man sätter sig ner och pratar är bra. När man träffas över distriktsgränserna upptäcker näraliggande distrikt att de kan hjälpas åt och göra saker tillsammans och få ut mer verksamhet för de resurser vi har. Om vi hörs i Örebro och Karlstad samtidigt, får det större genomslag.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

REGIONALT UTVECKLINGSPROJEKT, RUP-09

SYFTE: Förstärka den regionala och lokala närvaron, öka regional samverkan och effektivitet i genomförandet av mål och verksamhetsinriktning.

MÅL: Utveckla distriktens förmåga att samverka i ett regionalt perspektiv, forma utvecklingsplaner för det regionala arbetet, involvera folkhögskolor och studieförbund i utvecklingsarbetet.

PROJEKTTID: Oktober 2007 – januari 2009. Regionala seminarier på nio platser november 2007, april-maj 2008 och oktober-november 2008. Distriktsbesök januari-mars 2008. Distriktsstyrelsesamling september 2008.

PROCESSLEDARE: Olle Rockström och Thomas Olli, Tollare, Sören Eriksson och Erik Wagner, Wendelsberg,

Elisabeth Bergström, Johnny Johansson och Robert Lindh, IOGT-NTO.

PROJEKTGRUPP: Jan Linde, förbundsstyrelsen, Anna-Greta Johansson, Värmland, Per Bengtsson, Blekinge, Vanja Lindstedt, Västernorrland, Per-Erik Lundberg, Västmanland

PROJEKTLEDARE: Lena Lindgren.

”...och hela hemmet brinner, hoppas...”

Julen är en av våra största högtider. Inte bara när det gäller mys med familj och vänner utan även när det gäller t ex bränder. En ljusstake med levande ljus kan få förödande konsekvenser för både hem och familj. Och det kan gå mycket fortare än du tror.

Som medlem i IOGT-NTO-rörelsen kan du teckna försäkringar hos SalusAnsvar för allt du äger.

Ring SalusAnsvar Kundcenter!

De guidar dig gärna genom försäkringsdjungeln!

Telefon **0200-87 50 30**. För mer information besök **www.salusansvar.se/iogtnto**

I samarbete med SalusAnsvar

Håkan Månsson och Sofia Hagström uppskattade den alkoholpolitiska storhelgen.

Glokal alkoholpolitik

TOLLARE Allt alkoholpolitiskt arbete är viktigt och måste drivas lokalt: både kommunalt, nationellt och internationellt. Den slutsatsen drog deltagarna efter att under tre dagar bjödits på ett smörgårdsbord av gedigna föreläsare kring alkoholpolitik, när IOGT-NTO hade alkoholpolitisk storhelg på Tollare Folkhögskola.

– Det var fantastiskt bra dagar, informativt, med

bra föreläsare. Inget var helt nytt, men jag har kopplat ihop tankegångar och sett mönster jag inte sett tidigare, säger Monica Johansson från Oskarshamn. Hon är relativt ny inom IOGT-NTO, men aktiv sedan länge i MHF, Motormännens Helykterhetsförbund, och i kommunalpolitiken.

En höjdpunkt tyckte hon var seminariet kring hur världshandelsavtalen WTO och GATS påverkar den svenska alkoholpolitiken. En annan var holländaren Vim van Dalen som talade om alkoholreklam i Europa.

Ny mötesplats för IOGT-NTO på nätet

INTERNET I mitten av december lanserades en ny mötesplats på nätet, en så kallad community, för alla medlemmar i IOGT-NTO. Tanken är att den ska fungera som en plats för diskussion, samarbete och information.

– Man kan säga att vi försöker översätta folkrörelsetanken till den digitala världen, säger Lydia Mörling på IOGT-NTOs kommunikationsenhet. Den plattform vi har haft tills nu, Sobernet, uppfyller inte de kommunikationsbehov vi har.

På den nya mötesplatsen finns traditionella diskussionsforum precis som i det gamla systemet, men strukturen är förenklad och det blir enklare att delta och följa de diskussioner som pågår. Mötesplatsen innehåller också en funktion som kallas "rum", där grupper av olika slag kan diskutera och samarbeta.

– Vem som helst kan starta ett rum där styrelsen, föreningen eller den lilla arbetsgruppen kan samarbeta, berättar Lydia Mörling. Man får en gemensam kalender, en bokhylla för dokument och ett eget diskussionsforum bland annat. Rummen kan vara helt öppna eller bara tillgängliga för en liten grupp, det kan man styra själv.

Mötesplatsen nås via hemsidan, www.iogt.se. Du som har ett konto på Sobernet kan använda samma inloggningsuppgifter för den nya mötesplatsen. Nya användare kan registrera sig direkt på hemsidan.

Delad seger i årets Pumpen

PUMPEN Efter en spännande tävlingskväll och en minst lika spännande genomgång av svar och poäng blev det delad seger i årets Pumpen-tävling. Lokalföreningarna 14 juni i Stockholm och 90 Mölndal lyckades

I Örnsköldsvik bakade Monika Johansson Vit Jul-pepparkakor på julmarknaden.

FOTO: BERTIL WESTIN

VIT JUL ENGAGERAR MÅNGA

VIT JUL Engagemanget för IOGT-NTO-rörelsens kampanj Vit Jul överträffar alla förväntningar.

– Det går mycket bättre än jag trott, säger projektledaren Rebecca Lindberg. Många fler kontrakt och många fler aktiviteter under jullovet än vi vågat drömma om.

När Accent lämnas till tryck i början av december, har ca 5 000 personer skrivit på kontrakt där de lovar att vara nyktra under julafton, juldagen och annandagen för barnens skull.

– Målet var 2 000, säger Rebecca Lindberg. Vi räknade med att kanske 10 procent av dem vi frågade skulle svara ja, men i genomsnitt är det över 60 procent som vill skriva på.

En förklaring till det tror hon är att budskapet är så lätt att ta till sig, och att alla kan ställa upp på att vara nyktra för någon annans skull.

Under hösten har hon rest runt och peppat IOGT-NTO-föreningar runt om i landet, och "alla vill vara med" – både när det gäller att samla in kontrakt och att genomföra aktiviteter under jullovet för barn som lever i missbruksmiljöer.

– Det blir minst ett 80-tal aktiviteter, troligen fler.

båda samla ihop hela 69 poäng av 72 möjliga.

Det var trångt på prispallen den här gången. På delad andraplats, med 68 poäng, kom lokalföreningarna Funbo Framtid i Uppsala distrikt, Framtiden i Hallands distrikt, Borlänge i Dalarnas distrikt, och Norrbottens Vål i Norrbot-

tens distrikt.

67 poäng och tredje plats blev det för Friskt Mod, Kramfors, och Nya Segrar i Drömme, båda i Västernorrlands distrikt, samt Sollentuna i Stockholms distrikt.

Men poäng och placeringar är inte det enda viktiga under Pumpen-kvällen. Att samlas

Så här ser det ut på många ställen under Pumpen-kvällen. Koncentrerat sökande vid datorn efter de rätta svaren, här hos Tillsammans i Växjö.

FOTO: ANDERS KARLMAN

kring en gemensam uppgift, jobba koncentrerat och samtidigt ha roligt tillsammans lockar både nya medlemmar, som i nya föreningen Tillsammans i Växjö (bilden), och de som har varit med länge.

– Alla tyckte att årets Pumpen var rolig och lagom klurig, säger Bengt Isaksson i Vetlandaföreningen Fridsam som varit med och tävlat många gånger.

– Medan vi väntade på de preliminära svaren, hann vi dricka kaffe och prata igenom tävlingen. Det var en bra avslutning som också skapade förväntningar för nästa år.

Hela resultatlistan och de rätta svaren finns på hemsidan www.iogt.se (under fliken Medlem)

IOGT-NTO är en välkänd organisation

UNDERSÖKNING IOGT-NTO är en välkänd organisation. Det visar en opinionsundersökning som Synovate Temo har gjort på uppdrag av förbundet. På frågan om de känner till någon nykterhetsorganisation nämner sju av tio spontant IOGT-NTO, IOGT eller NTO.

Mest känd är organisationen bland äldre, välutbildade, höginkomsttagare och bland

Just att få helheten under kort tid, tyckte flera deltagare var det viktigaste.

– Många har inte helhetsbilden, varken i föreningsarna eller i samhället, säger Håkan Månsson, som sitter i styrelsen för skånedistriktet.

Han har varit med länge i IOGT-NTO och för honom var dagarna både en nytändning.

– Mycket var en bekräftelse på vad jag redan vet, men jag fick inspiration och flera konkreta saker att ta med mig hem.

Nivån var hög på föreläsningarna, för hög ibland tyckte Sofia Hagström Månsson, som arbetar som Junis- och UNF-ledare i Västerås.

– Jag vill att alkoholpolitik ska vara enkelt och konkret. Det blir lätt att det svävar ut och blir för allmänt eller för invecklat.

Hon blir nästan arg när hon under dagarna fått se hur läget är och hur mycket som behöver göras. Nu vill hon hem och inspirera UNFarna i lokalföreningen.

– Nu har jag en större bild att förmedla, men också fler verktyg i opinionsbildningen.

Utvärderingen visade också att alla var nöjda.

Trots det gedigna föreläsarfältet var det förhållandevis få deltagare, cirka 25 stycken. Något som Peter Moilanen, ansvarig för IOGT-NTOs alkoholpolitiska verksamhet, förklarar med att det var flera andra aktiviteter som krockade. Något som ska rättas till nästa år.

PATRIK SANDSTRÖM

personer som röstar på kristdemokraterna, folkpartiet och vänsterpartiet. Minst känt är IOGT-NTO i storstäderna och bland ungdomar.

En stor majoritet av dem som känner till IOGT-NTO har en positiv inställning till organisationen. Bara tre procent är negativa.

Av de tillfrågade upplever varannan person att alkoholen är ett samhällsproblem. Ungas drickande, rattfylleri och alkoholrelaterat våld uppfattas som de svåraste problemen.

Höj rösten mot EU manar Anna Hedh

ALKOHOLPOLITIK – Sänk införselkvoterna, höj rösten mot EU, höj minimiskatterna och försvara det svenska försäljningsmonopolet, alltså Systembolaget.

Det var uppmaningar från Anna Hedh, svensk EU-parlamentariker, vid ett öppet möte i Härnösand om EU och alkoholen.

– I Bryssel måste man skrika högt. Både den nuvarande och föregående regeringen har varit alldeles för flata mot EU när det gäller alkoholpolitiken. Hotet mot folkhälsan är ett starkt motiv för nya framstötter, framhöll Anna Hedh.

Nykterhetsrörelsen har, sade hon, uppgiften att bilda opinion för en restriktiv alkoholpolitik även på EU-nivå.

Efter mötet skickade den arrangerande IOGT-NTO-föreningen brev till regeringen och riksdagens EU-nämnd med krav på ökad aktivitet. En studiecirkel om EU och alkoholen blir nästa steg. Mötet samlade ett 50-tal personer och ingick i föreningens 125-årsfirande.

KJELL-YNGVE NORDBERG

Jan Wimander, festivalgeneral för Piteå dansar och ler, vill gärna belöna dem som sköter sig. Det vill också från vänster Jonas Hallin UNF, Anna-Lena Gröhn, IOGT-NTO, Henrik Fridström, Piteåpolisens, Eva-Lena Lundberg, socialförvaltningen, och Jim Broström Kommunförbundet Norrbotten.

FOTO: JENS ÖKVIST

Drogfri Exit gjorde festivalen nyktrare

PITEÅ Belöna dem som sköter sig i stället för att bestraffa dem som inte gör det. En idé som lyckades över förväntan under festivalen Piteå Dansar och Ler. Det visar en färsk utvärdering av projektet Drogfri Exit.

Genom att registrera sig på en hemsida lovade närmare 500 ungdomar mellan 13 och 17 år att vara drogfria under festivaldagarna, och föräldrarna lovade att premiера drogfriheten.

Som tack lockade festivalen

med en bonus till föräldrarna. Vid utgången från festivalområdet alкотestades ungdomarna och 99 procent av testen var negativa.

Alkotesterna genomfördes av IOGT-NTO i Öjebyn och UNF i Luleå, Jokkmokk och Piteå tillsammans med folk från Nattvandrarerna, kommunen och FMN.

– Det bästa med Drogfri Exit var att vi lyckades sätta fokus på vuxnas ansvar för ungas drickande och att vi belönade positivt beteende hos ungdomarna, säger Anna-Lena Gröhn, IOGT-NTOs distriktskonsulent i Norrbotten

Ny diktsamling och CD med Birger Franzén!

Birgers 23:e diktsamling postumt på eget förlag. För beställning: www.birgerfranzén.se eller Åsa tel. 0704-180518!

LÅT OSS TALA OM LIVET – 50 dikter i urval LIVETS EGEN SÅNG

– fem sånger – Birger läser fyra dikter

Ljudfil med en sång finns på hemsidan.

Priset är 120 kronor/styck inkl. moms och porto

RÖRELSEN I MEDIA

Vit Jul syns och hörs

TV4 HALLAND är ett av många medier som uppmärksammat Vit Jul-kampanjen. De sände ett inslag från GeKås i Ullared, där hundratals kunder skrivit på kontrakt om en vit jul. Runt om i landet har lokaltidningar intervjuat projektledaren Rebecca Lindberg och lokala företrädare för rörelsen.

Stefan kom med vinstbil till Piteå

PITEÅ-TIDNINGEN och **NORRBOTTENSKURIREN** slog upp stort att Annakarin Lundström, miljönamndens ordförande i Piteå, vunnit en miljöbil på Vit Jul-kalendern från IOGT-NTO Lotterier – och att bilen överlämnades av IOGT-NTOs generalsekreterare Stefan Bergh med rötter i Piteå.

Kvinnovåld och alkohol

NYA WERMLANDSTIDNINGEN Monica Ståhl, IOGT-NTOs distriktsordförande i Värmland, skriver i en debattartikel om en ny nationell handlingsplan mot kvinnovåld, där alkoholen roll inte finns med. "Kvinnovåld och alkohol hör ihop", konstaterar Monica Ståhl. "När det gäller annat våld beräknas ca 70 procent bero på att både den som slår och offret är alkoholpåverkade, så varför skulle inte samma andel gälla vid just misshandel av kvinnor?"

Forskar på alkohol och frihandel

Mahdi Farah är medlem i IOGT-NTO och doktorand vid Massey-universitetet i Auckland, Nya Zeeland. Han forskar på hur alkoholpolitiken påverkas av frihandel.

■ **VEM ÄR DU? BERÄTTA LITE OM DIN BAKGRUND!**

– Jag är född och uppvuxen i Somalia. 1987 flyttade jag till Egypten för att studera på universitetsnivå. I Kairo engagerade jag mig i Somaliska studentföreningen som var mycket aktiv. Vi fördömde den dåvarande diktatorns krig mot folket i norra Somalia. Det irriterade den somaliske ambassadören, som försökte stänga föreningens lokal. De egyptiska myndigheterna öppnade den igen och förklarade att studentföreningen inte kunde styras av ambassaden. Men efter det hade vi inga möjligheter att få våra pass förnyade. Att återvända till hemlandet var för riskabelt, och därför kom jag som politisk flykting till Sverige 1990.

■ **HUR KOM DU I KONTAKT MED IOGT-NTO?**

– När jag fått uppehållstillstånd, blev jag placerad i Vänersborg. Där hade jag en lärare som var nykterist. Hon berättade att det fanns en organisation för nykterister i Sverige.

1993 flyttade jag till Göteborg. Där blev jag politiskt aktiv i miljöpartiet, och som politiker fick jag ett brev och en bok om alkoholpolitik från Kvillebäcksföreningens dåvarande ordförande Uno Assmundson. Jag ringde honom och bad att få vara med i hans förening, och det har jag varit i tolv år nu.

■ **HUR FICK DU IDÉN TILL DITT FORSKNINGSPROJEKT? OCH HUR HAMNADU DU I NYA ZEELAND?**

– På en mediekurs på Wendelsbergs folkhögskola träffade jag Sofia Modigh från IOGT-NTO-förbundet. Jag berättade för

Mahdi Farah vill med sin forskning om alkohol och frihandel få fler att inse att alkohol inte är någon vanlig vara. FOTO: CORNELIA SCHMIDT

»Min ambition är att kunna mobilisera de muslimska länderna i WTO och förklara att alkohol inte är någon vanlig vara.«

henne att jag skrivit en mastersuppsats om EU och alkoholpolitiken och började prata med henne om möjligheterna att fortsätta studierna och doktorera på alkoholpolitiken. Jag ville gärna ha en känd alkoholforskare som handledare, och Sofia föreslog Sally Casswell i Nya Zeeland. Det var guld värt!

Jag sökte till doktorandutbildningen vid Massey-universitet. När jag blev antagen, frågade jag professor Casswell om hon ville bli min handledare – och det ville hon.

Jag funderade lite över vilka frågor som var aktuella inom alkoholpolitiken och fastnade för att studera hur alkoholpolitiken påverkas av frihandeln.

■ **VILKA FRÅGOR SÖKER DU SVAR PÅ?**

– Jag vill kartlägga hur frihandelsavtal, både inom ramen för Världshandelsorganisationen WTO och regionala avtal som NAFTA, North American Free Trade Area, påverkar alkoholpolitiken och därmed konsumtionen i utvecklingsländer. I studien ingår fem länder på olika utvecklingsstadier – Estland, Mexico, Nigeria, Indien och Fiji. Jag ska undersöka hur till exempel alkoholskatt påverkas av att ett land gått med i WTO eller annat frihandelsavtal.

■ **NÄR ÄR AVHANDLINGEN FÄRDIG?**

– Senast första halvåret 2011, tror jag. Sedan hoppas jag att den kan användas som ett dokument för att stämma av existerande eller framtida frihandelsavtals effekter på alkoholkonsumtion och alkoholpolitik i utvecklingsländer.

■ **VAD HAR DU FÖR PLANER FÖR FRAMTIDEN?**

– Jag vill fortsätta som alkoholforskare eller jobba med alkoholprojekt på olika håll i världen. Min ambition är att kunna mobilisera de muslimska länderna i WTO för att förklara att alkohol inte är någon vanlig vara. Jag vill ta initiativ till en stor konferens om alkohol, till exempel i Alexandria i Egypten, som startskottet för en längre kampanj.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

MAHDI FARAH

ÅLDER: Fyller 40 i januari

BOR: Auckland, Nya Zeeland

BAKGRUND: Biografmaskinist, projektledare, diverse arbeten, fritidspolitiker

AKTUELL som forskare med ett projekt om frihandel och alkoholpolitik

PERSONNYTT

Ny eldsjäl

FERJAL KATTO är ny redovisningsekonom på Eldsjäl Fond AB och IOGT-NTO-förbundets ekonomienhet. Hon är anställd av Eldsjäl och arbetar halvtid där och halvtid på IOGT-NTO. Ferjal efterträder Viktor Hemgren som gått vidare till en annan anställning.

Sören leder Projekthuset

SÖREN ERIKSSON är ny verksamhetschef för Wendelsbergs Projekthus. Han efterträder Eva Blomqvist som han tidigare vikarierat för.

EVA BLOMQVIST är chef för en ny enhet för medlemsfrågor på IOGT-NTO-kansliet.

Internationella rådet

MAJ-LIS LÖÖW från IOGT-NTOs förbundsstyrelse är omvald till ordförande för Internationella Rådet, styrelsen för IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut.

Ledamöter: Rose-Marie Frebran och Pierre Andersson, IOGT-NTO, Salam Kaskas och Anja Ragnarsson, UNF, Jenny Tapper och Mag-

nus Falk, Junis, Fredrik Krantz och Per Söderberg, NSF.

Utlånad till NBV

STEFAN DEGERLUND är tjänstledig från IOGT-NTOs kansli första halvåret 2008 för att vikariera på studieförbundet NBVs centrala kansli. Där ska han ingå i ledningen.

Sommarhus att hyra!

I Accent nr 2 och 3 2008
inför vi våra populära annonssidor
med sommarhus att hyra.

Annonsera och få nyktra och skötsamma
hyresgäster till rörelsens "nyktra" hus.

IOGT-NTO växer och läsekretsen växer

Med en annons i Accent når du 45 000 hushåll med engagerade medlemmar.

I Accent **nr 2** (utkommer **29 februari**) och **nr 3**
(utkommer **4 april**) kommer vi att publicera era annonser
under en gemensam rubrik.

Annonserna är **86 x 57 mm** och kostar **990 kr** för ett införande
och **1 490 kr** för båda numren.

Till **nr 2** behöver vi er bokning senast **25 januari**
och till **nr 3** senast **29 februari**.

REKLAMBYRÅN I KÖPING

Info Reklambyrå, Janne Moréus
Glasgatan 21, 731 30 Köping.
Tel 0221-213 40, 070 346 346 2
janne@inforeklam.nu

Hyr sommarhus

Här presenteras bl a några av IOGT-NTO-rörelsens sommarhus
som du som medlem kan hyra. – Nyktra medlemmar i "nyktra" hus

Stuga på vacker ö mitt i Småland

Mitt i glasriket, möbelfrikt och hälsriket. 75 min. till Öland, Halmstad

Säkerskiftstorp 3
km utanför Växjö för
4 personer uthyres.
2 rum och kök med
öppen eld, TV, ve-
randra i söderläge,
bad, fiske, egen
roddbåt och 500 m
till land. Modernt
dass, dusch, vedbastu i annex. 350 kr per dygn – mer info: www.iogt.info/Storen/Storen.htm. Bokning: Helen 0470-65972, UNF 38 VÄXJÖ.

SEMESTRA

i hjärtat av
Värmland

I naturskön kulturmiljö, mitt i
sägornas och dikternas, konstens
och musikens landskap!
Boende i olika former, även
vandrarhem och lärt för anskilda
familjer, grupper och större läger.
Kontakta oss för mer info.

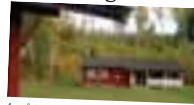
Tel 0552-302 39 Fax 0552-300 03
E-post ransberg@nsl.scout.se www.nsl.scout.se/ransberg

Scoutstugan mitt i Sörmland

Den fina scoutstugan i Flen ligger
avskilt och naturskönt all-
deles vid sjön Örnhamnsjön 1
km utanför Flen. Huvudbygga-
nad med storsluga, kök med full
utrustning för 20 personer, toa-
lett, dusch, bastu och rum med 2
bäddar i vintingsläge. Dessutom
4 småstugor med vardera 2 våningssängar. Bad. Kanoter.

Flen Scoutkår av NSF – Nykterhetsrörelsens Scoutförbund.
Tel 0157-121 91, e-post: bitte62@yahoo.se
Tel 0157-146 39, 070-658 66 70, e-post: thoranderson@telia.com

Välkommen året runt till IOGT-NTO Dalarnas Kurs- och Fritidsgård

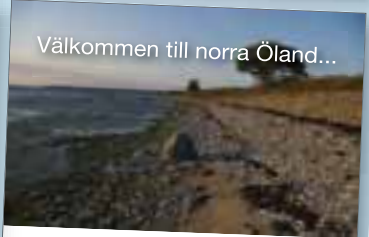

Äsengården
milsvid utsikt
över sjöarna

Äsengården ligger 350
meter över Siljans nivå.
Utsikten kan ej beskrivas
– den måste ses.
Planera in ett stopp
– långt eller kort –

Välkommen till norra Öland...

Västmannagården
• Vackert belägen med eget bad vid sjön Lilla Aspen i Fagersta.
• Övernattingsstugor. Självhushåll. Stor samlingslokal.
• Även lämplig för kurser, läger och camping.
• Tillgång till bär- och svampmarker. Fiskemöjligheter.
Info. och bokning: Jan-Eric Wester 0220-157 19 070-970 11 70

Förbundsstöd till bra idéer

UTVECKLINGSMEDEL De centrala stöden till verksamhetsutveckling under 2008 har fördelats med fyra miljoner kronor som utvecklingsstöd till distrikten och två miljoner kronor i projektbidrag som kan sökas för mindre utvecklingsprojekt. Information om de fyra miljoner kronorna som ska sökas senast den 15 december har tidigare distribuerats till distrikten. Denna information avser de två miljoner kronorna till projekt.

Projektmedlen syftar till att lokalt stötta utvecklingsidéer som ligger i linje med den fastställda Mål och verksamhetsinriktningen för IOGT-NTO.

Den totala potten för utvecklingsstöd till projekt under 2008 är två miljoner kronor. Vi prioriterar att stötta många små projekt framför några få stora.

Dessa projektbidrag på två miljoner kan sökas löpande under året, dock senast 30 september och avser alltså lokala utvecklingsprojekt under 2008 inom ramen för Mål

Förbundet delar ut stöd till lokala projekt som utvecklar IOGT-NTO.

och verksamhetsinriktningen. Ansökningar behandlas inom fyra veckor från det att de kommit förbundet tillhanda. Beslut fattas av generalsekreteraren, Stefan Bergh. De första ansökningarna för 2008 behandlas i januari.

Utöver detta finns en pott för distriktens utvecklingsarbete på totalt fyra miljoner. Särskild information har gått ut till alla distrikt om ansökningsförfarande för detta.

Projektet ska ligga inom ramen för IOGT-NTO:s Mål och verksamhetsinriktning. Av ansökan ska framgå att det finns en egeninsats och/eller andra medfinansierare i projektet.

Handläggare på kansliet är Elisabeth Bergström som man kan kontakta om man har frågor.

Skriv så här

Ansökan ska innehålla följande rubriker:

- sökande förening, krets, grupp, distrikt eller motsvarande
- bankgiro/plusgiro
- sökt belopp
- projekttid
- projekts syfte
- projektets mätbara mål
- beskrivning av genomförandet
- uppföljning/utvärdering
- eventuella samarbetspartners
- projektbudget (både intäkter, egeninsats och kostnader)
- kontaktperson för projektet

Adresser och mer information

På iogt.se/projektbidrag kan du läsa mer om projektbidragen, men också ladda ned blankett med färdiga rubriker som ni kan använda när ni ansöker om medel.

Ansökningar mejlas eller skickas per post direkt till Elisabeth Bergström som också svarar på frågor.

IOGT-NTO

Elisabeth Bergström

Gärdesgatan 15

667 31 Forshaga

Mobil 0733-72 62 44

E-post: elisabeth.bergstrom@iogt.se

Musikleken 2008

TÄVLA Musikleken är en tävling för dig som är intresserad av musik. Du deltar i en grupp tillsammans med andra. Deltagande lag är oftast föreningar från NBVs medlemsorganisationer. Tävlingen äger rum den 5 februari 2008.

De som vill underlätta för sig i tävlingen genomför en studiecirkel. Genom studiecirkeln skaffar ni er kunskap och förberedelse för att bättre klara av vissa av frågorna. Dessutom ger genomförd studiecirkel även poäng i tävlingen. Planera redan nu för såväl studiecirkel som tävling!

Kontakta NBV-avdelningen där ni bor om ni vill genomföra studiecirkeln och gå in på www.nbv.se för att anmäla ert lag till tävlingen.

Utbildning i förebyggari

KURS Den 24-25 januari och 26-27 januari genomför IOGT-NTO en utbildning i metoderna Föräldrar tillsammans och Ledare tillsammans. Båda metoderna bygger på aktuell forskning och kunskapen om risk- och skyddsfaktorer.

Avgift 1500 kronor för medlemmar i IOGT-NTO och gå ingår material, logi i dubbelrum och viss reseersättning. Anmäl dig på iogt.se/utbildningar

Nytt!

BUTIKEN I butiken finns nya saker att beställa: Broschyr om kommunal alkoholpolitik, säljmaterial och rollup (att låna mot fraktkostnad) för Ledare tillsammans samt Föräldrar tillsammans.

Drogfritt alternativ lockar

MÅNADENS VERKSAMHETSIDÉ

Ett seriöst alternativ till den krogbaserade klubbverksamheten. Ett alternativ som ska locka den redan nyktra publiken, men även locka publik i allmänhet på grund av dess spännande innehåll. Det är vad IOGT Centro i Göteborg vill uppnå med sin drogfria klubbverksamhet.

Under hösten 2006 och våren 2007 drev man en gång i veckan kulturcafé med diskjockeys, konserter, pyssel, föreläsningar och även teater vid ett tillfälle. Man kallade det Café Centro, och det har varit välbesökt och uppskattat med mellan 30 till 120 gäster per gång.

De senaste två åren har IOGT Centro också på Folknykterhetens dag ordnat fest på Tempelriddareordens festlokal i Göteborg. Dessa fester har lockat över 100 gäster per gång och har varit mycket omtyckta.

Under sommaren 2007 började man planera något som man kallade Party Realité och som hade premiär i september i år. Party Realité är en klubb där man en

gång i månaden fyller kulturhuset Oceanen med så mycket kultur man kan; spännande band, lokala diskjockeyförmågor, livemåleri framfört av inbjudna konstnärer, poesiscen och helt ekologiskt café.

Party Realité vill inte bara vara ett drogfritt alternativ, utan även kunna locka med något som man inte upplever annars.

På premiären kom cirka 130 personer och man lyckades med att få en stor bredd på publiken både vad gäller ålder och bakgrund. Klubbverksamheten har fått bra uppmärksamhet i media och uppskattas mycket av besökarna.

Med sin verksamhet visar Party Realité att man kan nå ut till nya målgrupper med verksamhet som inte är så vanlig i IOGT-NTO. Att inte bara göra verksamhet för nyktra, utan att locka människor utanför våra traditionella nätverk är viktigt för rörelsen.

Här kan man läsa mer om Party Realité:

myspace.com/partyrealite

KALENDARIUM

JANUARI

- 11 DO-samling, *Klara Södra, Stockholm*
- 24-25 Metodutbildning för genomförare, Förebyggande arbete, *Lännersta, Saltsjö-Boo*
- 25-26 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 25-26 IOGT-NTO medverkar vid Kristdemokraternas kommun- och landstingspolitiska dagar, *Uppsala*
- 26-27 Metodutbildning för genomförare, Förebyggande arbete, *Tollare*

FEBRUARI

- 1-2 IOGT-NTO medverkar vid Centerpartiets kommundagar, *Skövde*
- 5 NBV:s musiklek
- 9 Regional kampanjutbildning, *Stockholm*
- 9-10 Ledarutbildning Huskuren del 1
- 16 Regional kampanjutbildning, *Nässjö*
- 23 Regional kampanjutbildning, *Sundsvall*
- 25-26 Lärande om socialt entreprenörskap, distansutbildning, träff 1, *Tollare*

MARS

- 1 Regional kampanjutbildning, *Skellefteå*
- 4 Alkoholpolitisk kurs, *Stockholm*
- 7-8 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 9-15 NGRs vinterträff, *Norge*
- 29-30 Ledarutbildning Huskuren del 2

APRIL

- V 16-17 Grundutbildning för nya förebyggargrupper en vecka utomlands
- 26-27 IOGT-NTO medverkar vid Folkpartiets kommunala riksmöte, *Västerås*
- 28- Folknykterhetens vecka

MAJ

- 1 Folknykterhetens vecka
- 9-10 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 9-11 IOGT-NTO:s grundutbildning i Förebyggande arbete, *Tollare*
- 13 Alkoholpolitisk kurs, *Stockholm*

JULI

- 1-6 NGRs sommarkurs, *Färöarna*
- 6-12 Almedalsveckan, *Visby*

Om du vill veta mer om aktiviteterna i kalendariet kan du gå in på www.iogt.se/kalendarium, eller kontakta IOGT-NTO Direkt, 08-672 60 05 eller info@iogt.se.

Aldrig tidigare har du haft så stor nytta av den här plastbiten som nu.

Den där plastbiten, ditt medlemskort, är nämligen nyckeln till IOGT-NTO:s nya mötesplats på internet. Här arbetar styrelser, arbetsgrupper och kommittéer tillsammans i egna smårum. Och här träffar du andra medlemmar som du kan diskutera med i olika debattforum.

Kom in på **iogt.se/möte**, men glöm inte att ta med medlemskortet.

iogt.se/möte

Goda livet på jobbet

GODA LIVET Vad karaktäriserar en riktigt bra arbetsplats? På Björn Lundén Information AB i Näsviken, utanför Hudiksvall, har personalen stor frihet under ansvar – och de stortrivs. Accent har besökt företaget och försökt att ta reda på vad som gör en arbetsplats till en del av ett gott och hälsosamt liv.

REPORTAGE

Hoppfull morsa på stan

REPORTAGE Helén Jaktlund tar på sig sin röda jacka och ger sig ut i den kyliga lördagskvällen. I 17 år har hon varit Morsa på stan i Stockholm. Hon ser våld, missbruk och sexuell utsatthet, men också hopp. När vuxna bryr sig, kan världen bli lite bättre.

INTERVJU

Nykter festfixare sitter hellre hemma

INTERVJU Sveriges mest kände festfixare Micael Binfeldt är nykterist. Självt ser han inget problem med det men gäs-

ter på de glittrande festerna vill ofta veta varför. Men själv sitter han hellre hemma med nära vänner på en middag. Fest gör han på jobbet.

I FOKUS

Nyktra folkvalda stöttar varandra

I FOKUS Riksdagens nykterhetsgrupp växer igen. I gruppen stöttar de varandra över partigränserna, både i arbetet för en mer restriktiv alkoholpolitik och krav på respekt för den personliga nykterheten.

I RÖRELSE

En huskur för hela familjen

I RÖRELSE Huskuren hjälper barn och vuxna i en familj att komma närmare varandra, lära sig mer om sig själva och varandra och ha roligt tillsammans.

TIPS FÖR DIG SOM LÄSER DETTA NUMMER BAKIFRÅN

Från nyktrast till spritdränkt

14 REPORTAGE England har gått ifrån att vara ett av de nyktraste länderna i Europa till ett av de mest spritdränkta. Nästan alla dricker och nykteristerna är få. Men nu börjar problemen att tas på allvar.

Politiker får ingen alkoholutbildning

7 AKTUELLT Bara hälften landets residenskommuner har utbildning om alkohol för politiker. Det visar en enkät som IOGT-NTO gjort.

Nytt projekt ska öka samarbetet

40 I RÖRELSE Skepsisen mot IOGT-NTOs utvecklingsprojekt Rup09 omvandlades snart till engagemang och samarbetsvilja när distrikten insåg att de själva skulle bestämma innehållet.

Männen måste lämna plats för kvinnorna

6 DEBATT Det är inte brist på kompetenta kvinnor i IOGT-NTO, problemet är att männen inte vill lämna plats för dem, skriver Åsa Hagelstedt.

Var finns polisen när man behöver dem?

38 KRÖNIKA Det verkar som om polisen vill klara upp brott genom att avskriva dem eller att hålla sig så långt borta som möjligt från brottsplatsen, skriver Stefan Jarl.

Stefan Bergh

28 INTERVJU Piteå väcker pojken i IOGT-NTOs nye generalsekreterare Stefan Bergh. Här har han sina rötter, både personliga och ideella. Möt ett pedagogiskt energiknippe som vill få IOGT-NTO att växa.

Marc's Accentbilder fick pris

Marc Femenia Nobell har hundra-tusen skäl att vara glad. Nyligen vann han Scanpix stora fotopris på 100 000 kronor för sin bildserie "En oavslutad resa" som publicerades i årets första nummer av Accent.

■ **FOTOPRIS** "En oavslutad resa" handlar om Mimoza Simonaj från Kosovo, och hennes familjs kamp för att skapa sig ett nytt liv i Sverige sedan de beviljats uppehållstillstånd.

För Marc är det inte pengarna utan äran som betyder mest. Blev han förvånad?

– Mest överraskad blev jag över nomineringen. Att jag dessutom skulle vinna vågade jag inte ens tänka på, säger 34-åriga Marc, som ser utmärkelsen som en bekräftelse på att han är på rätt väg i livet, att han faktiskt är en duktig fotograf.

För det var inte självklart att han skulle ägna sig åt foto. I hemstaden Barcelona började han plugga till civilingenjör och som 23-åring kom han till Sverige som utbytesstudent för att slutföra sina studier på KTH i Stockholm.

– Jag skulle bara stanna i ett år. Men så fick jag möjlighet att doktorera och tackade ja.

Marc blev således kvar. Och han tog sin doktorsexamen i korrosionslära. Men då visste han redan att han ville satsa på foto. Han gick en reportagekurs på Tollare folkhögskola, sedan Fotoskolan i Stockholm och går nu andra året på Nordens fotoskola på Biskops Arnö.

Marc Femenia Nobell.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKA

Mimoza och hennes familj fick han kontakt med för snart två år sedan, och har följt sedan dess.

– Det görs ju många reportage om asylprocessen, om all väntan och oro. Men ingens har jag sett något om livet efter den glada nyheten att man får stanna. Det är ju inte lätt att anpassa sig till den svenska vardagen, att få arbete och komma igång med allt. Mimoza hade väntat i sju år innan hon fick stanna. Under den tiden hade hon brutits ner.

– Tänk om hon, som ung och stark, hade kunnat få börja jobba snabbare. Då hade hennes förutsättningar varit mycket bättre. Vad i systemet gör att det tar hela sju år för en person att få uppehållstillstånd? säger Marc, som är kritisk till de enormt långa handläggningstiderna.

Han tror att hans egen invandrarbakgrund är en del av hans intresse för integrationsfrågor – även om hans fall inte alls liknar Mimozas.

– De skiftande roller jag intar när jag är i Sverige och i Spanien har fått mig att reflektera kring de här frågorna. Här är jag en del av minoriteten. Där är jag en del av majoritetssamhället. Det är intressant hur det påverkar mig som person, säger han.

Han har inga nya projekt på gång, eftersom han fortfarande är under utbildning. Han vill förstås avsluta historien om Mimoza, när det är dags. Kanske blir det när de är på väg, har fått jobb och livet rullar på.

Annars drömmer han om att i framtiden kunna driva egna, större, projekt, vid sidan av jobbet som frilansfotograf. Ett drömpprojekt är att skildra ursprungsbefolkningar.

MARIA ZAITZEWSKA

maria.zaitzewska@iogt.se

MARC FEMENIA NOBELL

ÅLDER: 34

BOR: i lägenhet i Stockholm.

FAMILJ: Flickvän

YRKE: Fotograf

AKTUELL: Fick Scanpix stora fotopris 2007

GODA NYHETER

Svenskar bra på att kramas

KONTAKT 94 procent har kramat någon den senaste veckan. Det visar en undersökning gjord på uppdrag av Röda Korset. Mest kramugna är storstadsbor.

Världen blir bara bättre och bättre

HÄLSA Andelen fattiga i världen har mer än halverats, enligt Världsbanken. De senaste fem åren har antalet minskat med mer än 76 000 personer varje dag.

Undernärningen har minskat från 37 till 17 procent sedan 1970 och andelen med säkert vatten ökat från 30 till 80 procent. Barnarbetet har halverats, spädbarnsdödligheten minskat från 12 till 5 procent och analfabetismen har minskat från 52 till 23.

Gör gott medan du sover gott

VÄLGÖRENHET Om du köper bäddsetet "Kompis" från Röda Korset går 12,50 direkt till ett cyklonvarningssystem i det översvämningsdrabbade Bangladesh. Sov gott!

Orsa kommun blir rökfri

RÖKNING I Orsa är det färdigrökt på arbetstid och närområden kring arbetsplatserna. Anställda som vill sluta röka ska få stöd och ekonomisk ersättning.